

8 Eylül 1989
8 September 1989
Nummer: 167

15 GÜNLÜK GAZETE
Redaktion:
Kardinal Galenstr. 31
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/340397

Türkiye Postası

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt 1 H 13 19 D

F. ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.- FF
BELÇİKA: 50.- BF
HOLLANDA: 3.- G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.- KRN
İSVEÇ: 8.- KRN
AVUSTURYA: 20.- S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

TBKP yöneticilerinin
ülkeye dönüşü başlıyor
**Sargın ve Kutlu'dan
sonra 4 yönetici daha**

✓ TBKP Merkez Komitesi üyelerinin
yılbaşına kadar Türkiye'ye dönmesi yo-
lundaki karar doğrultusunda 18-25 Eylül
tarihleri arasında **Erdal Talu, Ahmet
Kardam, Şeref Yıldız ve Mehmet
Bozışık** ilk grubu oluşturuyor

Yaşayan en eski komünist

Bozışık: Hayatım partimdi

✓ Ben yurdunu,
işçi sınıfını ve
halkını çok
seven bir
komünist
militanım

✓ Yaratıcı halkının
yanına dönme-
nin heyecanı
içindeyim. Güzel
yurtdından yıllar
önce ayrıldım.
Çok özledim
çookk...

Sayfa 3'de

Üniversite
Olimpiyatlarına
katılan
sporcularımızla
söyleşi

Serbest hafta sonuna rağmen son iki yılda işverenlerin kârı yüzde 15 arttı

DGB : Hafta sonu çalışmayız!

METAL İŞVERENLERİ BİRLİĞİ: FAC
endüstrisinin haftalık çalışma süresi-
nin daha fazla kısaltılmasına ta-
hammülü yoktur. Rekabet gücümüzü
korumak için, hafta sonları çalışma
yoluyla makinelerin çalışma süresini
uzatmamız

IG METALL: İşverenler mesai, özel
vardiya uygulamak yoluyla, çalışma
süresinin esnekleştirilmesi olanakları-
na zaten sahiptir. Bunun için cumar-
tesilerin işgünü olması gerekmez.
Serbest hafta sonu - ve 35 saatlik
çalışma konusunda kararlıyız

Emekçilerin tarih boyunca sendikaları
yoluyla sürdürdüğü büyük mücadele-
lerle elde edilen serbest hafta sonu
kazanımı, dünyamızın şu anda
ulaştığı en modern, bilimsel, teknik
gelişme döneminde yok edilmek
istiyor

Bir konu
Bir gazeteci

Cumhurbaşkanlığı seçimi

Gazeteci - Yazar Erbil Tuşalp'e
"Cumhurbaşkanı kim olur?"
diye sorduk

Aydın ŞENESEN

"Özal'ın eli mahkum da..."

"Turgut Özal'ın eli Cumhurbaşkanı olmaya
mahkum. Sen neden diye sormadan
söyleyeyim. Dünyada hesap sorma
rüzgarları esiyor. Turgut Özal,
Cumhurbaşkanı seçilemezse hesap
vermek durumunda olduğunu biliyor"

"Cumhurbaşkanlığı seçimi" konusunda Erbil Tuşalp'e konuşmamızın iki
nedeni var. Birincisi Tuşalp yıllardır Ankara'da, yani politik haberin kalbin-
de gazetecilik yapıyor. İkinci Tuşalp eski bir asker.
"Cumhurbaşkanlığı ile asker in ne alakası var?" diye bir soruyu biliyoruz ki,
hiçbir Türkiye Postası okuru sormaz. Tuşalp'e konuşmamızın nedeni hem
deneyimli bir gazeteci olarak politikacıları tanıması, hem de askerlerin es-
ki bir meslekdaşı olması

Yazısı Sayfa 7'de

Lenin'le yapılan fantastik bir söyleşi... "Fatura bana çıkarılamaz"

✓ Ahmet Çakmak daha önce Panorama
Dergisi için Karl Marx'la da hayall bir
söyleşi yapmış, bu söyleşi Türkiye Pos-
tası'nda da yayınlanmıştı. Çakmak bu
kez de Büyük Ekim Devrimi'nin önderi
Lenin ile yine Panorama Dergisi için
yaptı. Sosyalist ülkelerde ve Sovyetler
Birliği'nde bir sosyalist editör, sosyalist

sporcularımızla
söyleşi

Duisburg Üniversite
Oyunları'na Türkiye
eskrim, kürek ve atletizm
dallarında katıldı. Bu spor
dallarında sporcularımız
daha ilk turlarda elendiler.
Ama Avrupa klasmanında
önemli bir yere sahip
olduğumuz basketbolda,
oynadığımız altı
karşılaşmanın dördünden
galip ayrılarak dokuzuncu
olduk

"Üniversite 89" sona erdi

Arkadaşımız **Bülent ERGİN** geçtiğimiz
günlerde Duisburg'da sona eren Üniver-
site Olimpiyatlarına katılan Türkiye spor-

cularla görüştü. Olimpiyatlardan sonra en
önemli ve en kapsamlı spor organizasyo-
nu olarak kabul edilen bu oyunlara ilişkin

ülkemiz sporcularının değerlendirmeleri
Gençlik Sayfası'nın ana konusu oldu.

Yazıları sayfa 8'de

SPD'li Ganseforth, Av. Atilla Coşkun'la görüştü

"Türkiye'ye gitmeye çekiniyorum"

Almanya Demokratik Hukukçular Birliği'nin
davetlisi olarak 27 Ağustos ve 5 Eylül tarihleri
arasında Federal Almanya'da bulunan Avukat
Atilla Coşkun, Bonn, Düsseldorf, Hamburg ve
Essen'da konferanslar verdi; politikacı ve hu-
kukçularla görüştü. Konferanslarında ve
görüşmelerinde uluslararası hukuk normları
ve insan hakları ile savunma mesleğinin öne-
mi ve önündeki engeller konusunu irdeleyen
Coşkun'a SPD'nin tanınmış milletvekilleri-
nden Bayan Monika Ganseforth'un söyledikleri
oldukça ilginçti. Daha önce Türkiye'deki
yargılamaları incelemek için Ankara'ya giden
Ganseforth, insan hakları ihlalleri konusunda-
ki uygulamalara bizzat tanık olduğunu belirtti
ve "O zamandan beri Türkiye'ye gitmekten çe-
kiniyorum" şeklinde konuştu.

Avukat Coşkun, Düsseldorf Avukatlar Birliği

Başkanı Dr. Kalus Böhm'le de bir görüşme
yaptı. Böhm görüşme sırasında Türkiye'li mes-
lektaşlarının politik ceza davalarında savun-
ma yapmalarının engellenmesini şaşkınlıkla
karşıladığını söyledi.
Avukat Atilla Coşkun bu arada Avrupa Milli
Görüş Teşkilatı Genel Sekreteri Ali Yüksel'le
de gazetemde bir görüşme yaptı.
Coşkun ve Yüksel yaptıkları söyleşide, "İsdi-
te başıvurmayan tüm fikirlerle özgürlük tanı-
nması gereği" konusunda ortak görüş dile
getirdiler. Federal Almanya'da politik göçmen
olarak çok sayıda müvekkil ile de görüşme
olanağı bulan Avukat Atilla Coşkun, daha son-
ra Paris'e gidip Baro Başkanı ile bir görüşme
yapacak. Almanya Demokratik Hukukçular
Birliği yaptığı açıklamada Coşkun'un temas-
larını basına duyurdu.

Avukat Atilla Coşkun: Politik
toplum davalarının tanınmış avukatı
Coşkun, Sargın ve Kutlu davasında
da savunma görevini üstlenmiş, an-
cak DGM savcısının isteği üzerine
sanık şapdalyesine oturtulmuştu.

kez de Büyük Ekim Devrimi'nin on-
denin ile yine Panorama Dergisi için
yaptı. Sosyalist ülkelerde ve Sovyetler
Birliği'nde bir çok alt-üst oluşun
yaşandığı günümüzde Çakmak'ın Len-
in'le yaptığı bu fantastik söyleşi, süregi-
den tartışmalarla ilginç ilişkiler kuruyor.

Sayfa 6'da

Dünyanın borcu var

✓ Gelişmekte olan
ülkeler içinde Bre-
zilya, 115 milyar
dolara ulaşmış bu-
lunan dış borcu ile
birinci sırada yer
alıyor.

✓ Venezuela İMF
yardımını can kur-
taran olarak
görmüş ve uygula-
maya koymuştu.
Ancak, bu politika
sonucu geçtiğimiz
Şubat ayında, Ka-
rakas sokaklarına
dökülünce güvenlik
güçleri ile çıkan
çatışma 297 kişinin
ölmesine yız açtı.
✓ Bütün dış yardım-
lara rağmen Brezil-
ya ekonomisinin
büyüme hızı sıfırın
ve enflasyon oranı
ortalama yüzde
30'un altına
düşmüyor

Sayfa 10'da

Türkiye öğretmen hare-
ketinin en önde gelen
isimlerinden ve 12
Eylül tarafından ka-
patıldığı halde halâ
yaşayan TÖB-DER'in
1976 yılından beri
Genel Başkanı
**Gültekin
Gazioğlu'yla
TÖBDER Davası
hakkında konuştuk**

"Hatasında ısrar eden bir devlet, devlet olamaz zaten "

Gazioğlu, "TÖB-DER başkanlığı siyasi sürgünde de üze-
rimde kaldı. Sıkıyönetim tarafından faaliyeti durdurulan
örgütümüzün Kongresini toplamamıza izin verilmediği için
Başkanlığı devredemedim. Oysa bu onurlu ama yorucu
görevi devretmeyi, özellikle de genç arkadaşlara devretmeyi
çok istiyordum. Şimdi umut ediyorum ki, TÖB-DER yeniden
açılır, ben de Türkiye'ye dönerim ve genç arkadaşlara devre-
deniz görevi." diyor.

Eğitim yaşamında basit şeyler belki ama, bir zamanlar ben
ilkokul öğretmenliği yaptım, o zaman hiç benim aklımdan, "
biz bu çocukları niye böyle sıyah önlük giymek beyaz ya-
kalık takmak zorunda bırakıyoruz" diye geçmiyordu.

Sayfa 7'de

GÖÇMENLİK KOŞULLARINDAKİ TÜRK ÇOCUKLARINDA SÖZCÜK DAĞARCIĞININ YAPISI KONULU BİR ARAŞTIRMA

Ender HEPSÖYLER - Klaus LIEBE HARKORT

2

Anadilin rolü

Dördüncü sav

Sorunun çözümü konusunda atılacak adımlarda anadilin önemli bir rol oynadığı görüşündeyiz. Dördüncü savımızda bunun nedenini gösteriyoruz: Türk çocuklarının anadili halâ baskın dil olduğu için, okulda öğretim sürecinin dışında tutulamaz. Çocukların zihinsel yetenekleri okul öncesi dönemde anadil aracılığıyla gelişir; okul çağında da, okulun dışında çocuk anadil aracılığıyla eğitilir. Almancayı Alman öğrenciler kadar iyi bilmediği sürece yabancı öğrenciler için anadil belirleyici araçtır. Almancayı Alman öğrenciler kadar iyi bilseler de, bu çocuklar genel insan hakları anlaşmalarına, Helsinki Konferansı Sonuç Belgesine ve Avrupa Ortak Topluluğunun göçmen işçi çocuklarının eğitim konusunda saptadığı ilkelere göre iki dilli yetişmek hakkına sahiptir. Bu hak onlara zorla dayatılmış bir dilin yol açtığı sosyal, kültürel ve sosyo-politik felaketlerden doğmaktadır.

Almancayı Alman öğrenciler kadar iyi bilseler de, bu çocuklar genel insan hakları anlaşmalarına, Helsinki Konferansı Sonuç Belgesine ve Avrupa Ortak Topluluğunun göçmen işçi çocuklarının eğitim konusunda saptadığı ilkelere göre iki dilli yetişmek hakkına sahiptir

olabilir- en zayıf Alman öğrencinin göçmenlik koşullarında yaşayan en iyi Türk öğrencisinden daha iyi olduğu anlamına gelir.

3. Üst sınıflardaki dersler, işlenen konular, yazılı ve sözlü anlatım, çeşitli beceriler bir alt sınıftaki bilgi ve birikimlere dayandırıldığı için; ilköğretimdeki bu sonuçlar büyük önem taşıyor. Genel olarak ve yeterli oranda, öğrencilere yardımcı olacak önlemler alınmazsa, eksiklikler giderilemez ve yıldan yıla daha da büyür. Anadil dersleri burada belirleyici yardım olacaktır.

4. Test şu noktaları da çok açık olarak ortaya koyuyor.

a) Federal Almanya'daki Türk öğrencilerde çok sık olarak bir üst sınıfa düzeyine doğru bir gelişme görülüyor.

b) Daha üst sınıflar düzeyinde bulunan Federal Almanya'daki Türk öğrencilerin daha alt sınıflar düzeyindeki diğer iki gruptaki öğrencilerden daha kötü sonuçlar elde ettiği sık görülüyor. Hatta Federal Almanya'da 8. sınıfa giden Türk öğrencilerin 2. sınıfa giden Al-

İSVİÇRE MEKTUBU

Ünal DOĞAN

AMERİKA'DA KIZILDERİLİ OLMAK

ABD'de kızılderi olmak, biraz Türkiye'de Kürt veya Bulgaristan'da Türk olmaya benzer. Ya da kapitalist Batı Avrupa ülkelerinde göçmen işçi olmak da diyebilirsiniz. Gerçi tüm dünya boyalı basın gözdesi Amerika'da; karaderililer, Porto Rico'lu, Meksikalı veya diğer Latinolar (İspanyolca konuşan tüm Latin Amerikalılara verilen isim) da aşağılanma ve sömürülmeye kızılderililerden pek aşağı kalmazlar. Ne var ki, çocukluğumuzun rüyalarını süsleyen; Apaçiler, Komançiler, Çerokeler vb. gibi uzun saçlı, yarı çıplak atlarının üzerinde şimşek hızıyla ok atan Amerika'nın ilk sahiplerinin bugünkü hali hepsinden daha iç karartıcıdır.

Kızılderililer Amerikan tarzı yaşamın her alanında kendilerini aşağılanmış ve ezilmiş hissediyorlar. Ulu manitalarına, uçakaltarın, gökyüzündeki yıldızlar kadar çok bizon ve vahşi at sürülerini hatırlayıp yıllar önce toprağın altına gömdükleri eskimis, paslanmış savaş baltalarını tekrar çıkarıp, savaş boyalarını sürüyorlar. Bu seferki eşit haklar ve daha insanca bir yaşam baltası ve savaşımı boyası...

"Anlaşmalar ihmal ediliyor" bu sözler sık giyimli, soğuk görünüşlü, kır saçlı deneyimli diplomatların dipneme ile çıkan ağzlarından dökülüyor. Amerika'nın ilk sahipleri olan

Özgürlük anıtı'nın özgürlüğü sadece beyazlar için mi ?

İraden oturtu terk edilmiş New York Times'a çekildikten War ve soruşturmayı Kongre'nin en sağı kşandığında, jürelde

İlkokul öğrencileri saptadığı il-
kelere göre iki ilki yetişmek
hakkına sahiptir. Bu hak onla-
ra zorla dayatılmış bir dâiliğin
yol açtığı sosyal, kültürel ve
sosyo-politik felaketlerden
doğmaktadır.

Araştırma konusunun belirleyici öğeleri

İlkokul düzeyine yönelik ol-
masının dışında araştırmanın
belirleyici diğer öğeleri şun-
lardır:

1. Federal Almanya'daki
Türk öğrencilerin anadilinde;
2. Dilin bir bölümü olan
sözcük dağarcığı;
3. Her iki dilde;
- 4.

- a) Her iki dilde birbiriyle;
- b) Alman ve Türkiye'deki
Türk öğrencilerin sözcük
dağarcığıyla;
- c) Sınıf düzeylerine göre;
- d) Çeşitli konularda;
- e) Çeşitli soru türleriyle
karşılaşıyor.

Testin önemli özellikleri

Savırlarımız ve amaçlarımız
doğrultusunda, özelliklerini
aşağıda sıraladığımız bir
sözcük testi hazırladık:

- a) Test, dil bilgisini ve Hayat
Bilgisi derslerindeki konuları
ilgili bilgisi yani sözcük
dağarcığı ve kavram gelişimi-
ni hedef alıyor.
- b) İki dilde.
- c) Anadil ve okul düzeyine
bağlı olarak test yalnızca ilko-
kuldaki Türk öğrencilerine
yönelik; karşılaştırma için
Alman ve Türkiye'deki Türk
öğrencilere uygulanabilir.
- d) Testte sorulan sözcükle-
rin büyük bir bölümü ilkokulda
ikinci ve dördüncü sınıflarda
kullanılan Hayat Bilgisi ve Al-
manca ders kitaplarından
alındı.
- e) Test, sözcük dağarcığı
alanı da dahil, geniş olarak di-
duruğunu saptamak iddisi-
asında değil; zaten bunu ya-
pamaz da.

Değerlendirilen test sayısı

Federal Almanya'daki Türk

öğrencilerden iki dilde, Alman
ve Türkiye'deki Türk öğrenci-
lerden bir dilde doldurulmuş
ve değerlendirilmeye alındığı
toplam test sayısı 805. Her
öğrencinin iki bölüme ilgili so-
rular üzerinde çalışması gere-
kiyordu. Her bölümde ortalama
10 soru bulunuyor. Buna
göre verilecek yanlış sayısının
soruyla göre değiştiği yaklaşık
20 bin yanıt alınıyor.

805 öğrencinin dağılımı
şöyle:
Federal Almanya'daki Türk
öğrenciler: 227
Türkiye'deki Türk öğrenci-
ler: 332
Alman öğrenciler: 246
Toplam: 805

Değerlendirme yöntemimiz

Tüm öğrencilerin, tüm alan-
larda tüm sorulara verdikleri,
tek tek yanıtlar di ve içerik
özelliklerine göre değerlendiril-
erek listelere ve tablolara ge-
çirildi. Bu değerlendirilmede
yazım yanlışları dikkate alın-
madı. Bu tablo ve listeler tek
tek öğrencilerin ulaştığı so-
nuçların, istendiğinde bulu-
nuş çıkarılmasını önemli
ölçüde kolaylaştırdı. Öğren-
cilerin ulaştığı sonuçların
karşılaştırılmasında söz
konusu tablo ve listeler temel
alındı. Sonuçların
karşılaştırılmasında Federal
Almanya'daki Türk öğrenciler
bizi diğer iki gruptan daha çok
ilgiliyorlar. Diğer iki grup,
yani Federal Almanya'daki Al-
man ve Türkiye'deki Türk
öğrenciler daha çok
karşılaştırmada ölçüt işlevini
görevyor. Bu öğrenciler, okul-
daki dilde anadilin aynı olduğu
veya her iki dilin toplumsal
çevrede çok önemli olduğu

'normal' koşullarda yaşıyorlar
ve okula gidiyorlar.

Karşılaştırma olanakları:

1. Sınıf düzeylerine
2. Gruplara ve Federal Al-
manya'daki Türk öğrencilerin
dillerine
3. Sınıflara ve okullara
4. Kentlere ve eyaletlere
5. Bölmelere
6. Soru tiplerine
göre karşılaştırma olanak-
larımız vardı.

Ancak değerlendirmede
çıkış saviğimizize uygun olarak
bu olanaklardan şunları ön
plana aldık:

1. Federal Almanya'daki
Türk öğrencilerin iki dilini,
karşılaştırma grubu olarak
aldığımız diğer iki grubun an-
adilleriyle karşılaştırma.
2. Federal Almanya'daki
Türk öğrencilerin iki dilini, yani
Türkçe ve Almancalarını
karşılaştırma.

Sonuçların özeti

Test sonuçları öne
sürdüğümüz savları çok açık
biçimde doğruladı.

1. İlkokul düzeyinde Federal
Almanya'daki Türk öğrenci-
lerin sözcük dağarcığı, göçmen-
lik koşullarında yaşamayan
diğer iki gruptaki öğrencilerin
sözcük dağarcığından çok
daha dar. Bu hem anadildeki
hem de Almanca'daki sözcük
dağarcığı için geçerli.
2. Bu grup salt ortalama
değerlerde değil, genel olarak
daha kötü sonuçlar elde etti.
Bu da Federal Almanya'daki
öğrencilerin diğer iki gruptan
daha iyi sonuçlar elde ettiği
birkaç örneğe rağmen - ki bu
durumlarda da kimi rastlantı-
ya bağlı etmenler rol oynamış

ki Türk öğrencilerin daha alt
sınıf düzeyindeki diğer iki
gruptaki öğrencilerden daha
kötü sonuçlar elde ettiği sık
görüldü. Hatta Federal Al-
manya'da 8. sınıfa giden Türk
öğrencilerin 2. sınıfa giden Al-
man veya Türkiye'deki Türk
öğrencilerden daha dar
sözcük dağarcığına sahip ol-
duğu durumlar bile oldu.
Karşılaştırma gruplarında ise
sözcük dağarcığının sürekli
genişlediği ve buna bağlı olarak
kavram birikiminin art-
masında bir gelişim normal bir
durum olarak gözlemleniyor.

Bir üst sınıfa doğru öğrenci-
den sözcük dağarcığı konu-
sunda istenen şeyler
olağanüstü artıyor. Bu
sözcüklerin arındıkları kav-
ramlar daha da karma-
şıklaşıyor. Bu karmaşık
kavramların basit kavramlarla
açıklanması gerekiyor. İşte bu
nedenle köklü değişiklikler
gündeme gelmediği sürece,
Federal Almanya'daki Türk
öğrencilerin açıkları daha
büyüyecek, diğer grupla ara-
daki fark daha da artacak. Bu-
nun sonucunda da fırsat eşit-
liğinden söz etmek mümkün
olmayacak.

Böylece ilk üç sav çok açık
bir biçimde doğrulandı. Teste-
ki sorular ikinci veya üçüncü
sınıf öğrencilerinden bekle-
nen bilgilerle yönelik olduğu
için, ilk üç savın doğruluğu da-
ha da geçerliliği kazanıyor.

4. Savla ilgili olarak şunlar
söylenilebilir:

Alt sınıflar düzeyindeki
öğrencilerden anadildeki so-
nuçlar ikinci dildeki sonuç-
lardan biraz daha iyi. Üst
sınıflarda ise durum tersine
dönüyor. Anadilin baskın di
olduğu saviğimizde bu sonuçlar
-en azından ilkokulda üst
sınıflarda- çelişiyor. Ama so-
nuçta alt sınıflarda anadilin
ağırlığının testin ortaya koy-
duğundan çok daha fazla ol-
duğunu görüyoruz.

Çok sayıda öğretmen, veli
ve çocukta yaptığımız ko-
nuşmalara ve gözlemlerimize
dayanarak bu görüş öne
sürüyoruz.

vaşımı boyası..
"Anasızlar ihlali ediliyor" bu
sözler sık geyimli, soğuk
görünüşlü, kir saçlı deneyimli
diplomatların dirhemle lat çıkan
ağızlarından dökülmüyor.
Amerika'nın ilk yerlileri olan
kızılderililerin ağızlarından bu
ve benzeri ithamları duyamak,
konformist yaşama tıklısı kalmış
beyaz Amerikalıları şaşırtıyor.

Amerikan Apaçileri artık
Washington'daki "Büyük beyaz
şef" ile hükümetten hükümete
görüşmeler yapıyor istiyorlar.
Yönetimin şimdiye dek kızilde-
rilleri sorunu için görevlendirdiği
"Kızılderili İşleri bürosu"
(BAI)'nın reddediyor. Bu ha-
reketin 20 yılı önce Nixon'un
yönetimi zamanındaki kızilde-
rili protesto eylemlerini hatırlatı-
yor. Tarih tekrerrür etmez
ama...

Geçtiğimiz yıl Kongre'nin Çe-
roke, Navajo, Choctaws gibi
kızılderili tribülini şefleriyle
yaptığı görüşmeler tam bir
başınırsızlık sonucunda, 1,5
milyon "ilk Amerikalı" halen
kendilerine ayrılan rezervlerde,
okullarda, kötü koşullar altında
yaşamaya devam ediyor.
Kızılderililerde yoksulluk ve al-
mayacak.

Bu günlerde
sosyalist ülke-
lerdeki en küçük
ciyılara bile
büyütle bakan
batı dünyasının,
milyonlarca
kızılderilinin, si-
yah derlinin,
İspanyol
göçmenin en tem-
el haklardan
yoksun, yoksul-
luk uğuşturucu
ve alkol
dünyasında
yaşamaya göz
yumması veya
görmekten
gelmesi nasıl
açıklanabilir?

Özgürlük anıtının özgürlüğü sadece beyazlar için mi ?

lardan ötürü terk edildiği New
York Times'a açıklarken Was-
hington'un BAI kanalıyla her yıl
kızılderililere ayırdığı 2 milyar
Dolarlık fonun yağmalandığını
duyuyordu.

İçişleri Bakanlığı'na bağlı
olan "Kızılderili İşleri bürosu
(BAI)" Amerikan kızılderili ha-
reketleri liderlerinden Russel Me-
ans tarafından; "1824'den beri
kızılderili rezervlerini ayarlayan
somürgeci zihniyete sahip bir
örgüt" olarak suçlanıyor.
1973'de ilk ciddi direnişi arka-
sındaki kuş tüyleri, rengarenk
kolyeler ve boncuklarıyla neredeyse
tutıştıkları folklorik bir geçim
olarak tanımlanan kızılderililer
basın açıklamasında "BAI büro-
ları ve usak ruhlu bazı kızılderili
liderleri rüşvet ve sustimalin
temsilcileridir" diyorlar!

Arizona Republic gazetesinin
konuya eğilmesi üzerine so-
nuşturma açan Amerikan sena-
tosu, Rezervlerdeki inşaat ihale-
lerinin peşkes çekilmesi, ben-
zin istasyonlarının belli şirketle-
re verilmesi, piyango mafyası,
kızılderili okulundaki seks
skandalının, BAI paralarının
yağmalanması, vs gibi iddiaları
soruşturuyor. Ne var ki, 900 bin
incelenen dokümanın olması

ve soruşturmayı Kongre'nin en
sağ kanadından üyelerle
yürütülmesi Kızılderililerin
kızgınlarına yol açıyor.

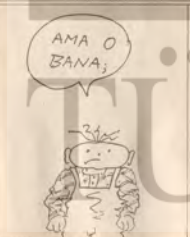
Kongre Komisyonu sözcüsü
senatör Deoncin'de suçlama-
lardan payını alıyor. Kızılderili
şefi Means'in; Kızılderili hak-
kını hem Amerikan vatandaşları
hem de BAI bürolarına kayıtlı
kızılderili halkı olmasını kinayan
ve halkının Amerikan vatan-
daşlığını reddetme hakkını da
istiyordu. Senatör Deoncin-
nin "Özaman kızılderililer de
diğer göçmenler gibi vize al-
malıdır", "Hayir Mister, biz bu
ülkenin gerçek efendilerimiz" di-
ye yanıtlıyordu büyük şef Me-
ans.

İnsan haklarının evrensel bir
anlam kazandığı bu günlerde
sosyalist ülkelerdeki en küçük
oylara bile büyütle bakan
batı dünyasının, milyonlarca
kızılderilinin, siyah derlinin,
İspanyol göçmenin en temel
haklardan yoksun, yoksulluk,
uyuşturucu ve alkol dünyasında
yaşamaya göz yumması veya
görmekten gelmesi nasıl
açıklanabilir?

Yoksa insan hakları sadece
beyaz ırka mı ait?

BONCUK

Ali ÖZENÇ

Marksistlerin ortak tartışma platformu olarak
Prof. Sadun AREN tarafından Ankara'da yayınlanmaya başlayan

GELECEK

Dergisini şu adresten ısmarlayabilirsiniz:
Infomedia GmbH, Moltkestr. 45, 4100 Duisburg 1 • Tel:0203 /340396
Fiyatı 11,- DM olan dergi sipariş sahiplerine ödemeli olarak postalanacaktır.
F. Almanya dışından yapılacak siparişlerde, dergi başına 14,- DM'nin önceden
aşağıdaki banka hesap numarasına yatırılması gerekmektedir.
Stadtparkasse Duisburg
BLZ 350 500 00, Knt.Nr.: 219 00 6673

Gündemdeki konu

TBKP yöneticilerinin ülkeye dönüşü başlıyor

✓ TBKP Merkez Komitesi üyelerinin yılbaşına kadar Türkiye'ye dönüşmesi yolundaki karar doğrultusunda 18-25 Eylül tarihleri arasında Erdal Talu, Ahmet Kardam, Şeref Yıldız ve Mehmet Bozışık ilk grubu oluşturuyor

✓ Bu arada aynı tarihlerde İngiltere, İsveç Hollanda ve Yunanistan'da bulunan Fikret Demir, Alaattin Taş, Fahrettin Filiz, Halil Baştan, Talat Ulusoy ve Aynur Hayrullahoğlu da ülkeye dönüşüyor

✓ 10 Aralık 1988 tarihinde Yeşilköy Havaalanından "Yurttaşlık hakları kaybettirildiği" gerekçesiyle yurda sokulmayan 5 politik göçmen de gerekli seyahat belgelerini almak için başvurmuş bulunuyor

Sargın ve Kutlu'dan sonra 4 yönetici daha

Yaşayan en eski komünistlerden

Bozışık: Hayatım partimdi

"Ben yurdunu, işçi sınıfını ve halkını çok seven bir komünist militanım. 17 Ekim 1927 tarihinde Türkiye Komünist Partisi'nin üyesi oldum. 62 yıllık sadık bir komünistim ve bundan dolayı da çok mutluyum."

Bu sözleri "1901 doğumluyum. Yani yaşıım 88'dir" diyen, herhalde dünyamızda yaşayan en eski komünistlerden biri olan Mehmet Bozışık, "Türkiye'ye dönme kararı vermişsiniz. Bize biraz kendinizi tanıtır mısınız?" diye sordüğümüzda söze böyle başlıyor.

Sonra anlatıyor: "O günkü ülkemizde işçilerin sömürülmesi anlatılamayacak derecede korkunçtu. Dernek, sendika kurma hakkı yoktu. Halkımıza, işçi sınıfına dayatılan bu baskılara karşı hakları kazanmak için mücadele etmemiz gerekiyordu. Bu yüzden Türkiye Komünist Partisi'ne girdim."

Çok ilginç biriydi kuşkusuz Mehmet Bozışık; en azından söze giriş bu izlenimi doğruluyordu. Aile yaşamı neydi? Çocukları var mıydı?

"Hiç evlenmedim ve çocuğum da yoktur. İşçi sınıfının davası, enternasyonalizm ve komünizm için geçen yaşamımda 15 yıl hapis yattım 6 yıl sürgünde kaldım. İşte bu nedenlerle evlenemedim. 1920 ile 1960 arasında ailemle, kardeşlerimle falan sadece 9 ay kadar birlikte olabildim. Bütün hayatım partim ve işçi sınıfı oldu."

15 yıl hapis yatmıştı. Yanında 6 yıl sürgünüyle birlikte. Peki neden?

"İlk kez 1928 yılında İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandım. Mahkeme Reisi Sabri Bey'di. Cemiyetler Kanunu'nun 313'ncü maddesine muhalefet etmeği suçumuz 3 ay hapis yattım.

2'nci kez 1932'de yine İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandım. Mahkeme reisi bu defa Nusret Başımardı. 12 ay hapis yattıktan sonra beraat ettim.

3'ncü defa 1936 yılında Samsun Ağır Ceza'da yargılandım. Mahkeme Reisi Hidayet Bey'di. Ceza Kanunu'na muhalefetten 4 yıl hapis yattım.

4'ncü defa hapse girmem ise Anayasa Asli-

Ceza Mahkemesi'nde yargılandım. Mahkeme Reisi daha 1960'dan sonra yapılan Yasımda duruşmalarının ünlü hakimi Salim Başoğlu'du.

Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi Davası açılmıştı. Şefik Hüsnü Yoldaş'ın cezalandırılmasına karar veren mahkemeyi reddettim ve dava dosyası 1'nci Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. Mahkeme Reisi Nebi Bey'di.

Sansaryan Han'da Tabutluklarda kaldım. Çok işkence gördüm. Sonra "İhtilalın men" nedeniyle ve 2 yıl hapis istemyle Harbiye Askeri Mahkemesi'ne verdim. Mahkeme Reisi'nin soyadı Cebelci idi. 7 yıl 8 ay'a mahkum oldum. Ayrıca 5 yıl sürgün verildiler.

Mucur'da, Bursa'da, Antep'te, Adana-zar'ında ve Sivrihisar'da sürgünde kaldım.

Peki bunca yıldan sonra neden dönüyordu Türkiye'ye? Amacı neydi? Ne istiyordu?

"Demokrasi mücadelesinde halkımın yanında olmak, sayın Kutlu ve Sargın Yoldaşları yasal komünist partisi mücadelesinde yalnız bırakmamak amacıyla yurduma dönme kararı aldım. Yurdumun tüm devrimcileri, marksistleri bu kavga'yı verirken, ben daha fazla uzakta kalmayı kendime yediremedim.

Yasal komünist partisi davasına yardımda bulunmak için, Kutlu ve Sargın yoldaşların başına gelen işkencenin benim başıma da

Ülkeye dönen TBKP yöneticileri

Erdal Talu: TBKP Merkez Komitesi ve Politbüro üyesi

Ahmet Kardam: TBKP Merkez Komitesi üyesi

Şeref Yıldız: TBKP Merkez Komitesi üyesi

İzmir'de "İnsana saygı" toplantısı yapıldı

5 kişi gözaltına alındı

Şermin ÖZEL (İzmir)

"İnsana Saygı Paneli" 25 Ağustos akşamı İzmir'de Ülkü Sineması'nda yapıldı. Panel bitişinde 5 kişi slogan attıkları öne sürülerek siyasi polis tarafından gözaltına alındı.

"Direnenlere Selam", "İşkencilerden Hesap Sorulsun" belgileri altındaki panelin düzenlenmesi için uzun süre çalıştıklarını, çeşitli zorluklarla karşılaştıklarını belirten Tertip Komitesi Başkanı Av. Mustafa Ufakç, panelin amacını, uygulamakta olan baskı, işkence ve cezaevlerindeki uygulamaları kinamak olarak tanımladı.

PANEL BAŞLIYOR

Panel Cezaevlerinde direnenlere ve ölenlere saygı durumu ile başladı. Açılış konuşmasını yapan Avukat Mustafa Ufakç panelin düzenlenmesine kaymakamlık tarafından zorluklarla karşılaştıklarını, haftalar öncesi Açık Hava Tiyatrosu'nda yapılması için başvuran panelin ancak 25 Ağustos'ta ve bir sinema salonunda toplanabildiğini örnek olarak gösterdi.

Konuşmacı tarihte ve günümüzde "İnsana Saygı" kavramı üzerinde durdu, uluslararası insan hakları sözleşmelerinin yaşama geçirilmesinin önemini vurguladı, çağdaş hukuk kurallarına aykırı düşen 1 Ağustos Genelgesi'nin kaldırılması gereğine dikkat çekti ve sözlerini genel bir affın çıkarılması istemiyle tamamladı. Panele SHP İzmir Milletvekili Ahmet Ersin, Anakent Belediye Başkanı Yüksel Çakmur, Karşıyaka Bele-

diye Başkanı Cihan Türsen konuk konuşmacı olarak katıldı. Panelde Alpaslan Berktaş, Fatma Yel, Zeliha Şehirluoğlu, Müjdat Ünsalan, Kasım Yorulmazbaşı, Arif Kaya, Zühtü Turgut, Mesut Özdemir, Halil Güleç ve Sinan Alasya da sözlüydü.

Devlet güçlerinin uyguladığı şiddet politikasını kinayan konuşmacılar, tüm insanları duyarlılığı ve insan hakları için görev başına çağırdı.

"Genel Af politik değil, hukuksal bir zorunluluktur. Zorunluluğu 12 Eylül hukukunun hukuksuzluğuyla yatıyor," şeklinde konuşan İHD İzmir Başkanı Dr. Alpaslan Berktaş gibi diğer konuşmacılar da 12 Eylül darbesinin yaralarını sarmak için ayırılmaz bir genel affın gerekliliğini vurguladılar. İstakoz avcısının sürü halinde istakozların üstüne atılabildiği salıp dağıtıldığını ve sonra tek tek avlandığını belirtti Çığdaş Kadınlar Derneği Başkanı Zeliha Şehirluoğlu ilgi gören konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Ortak mücadeleyle, toplumdaki potansiyeli kırmak, söndürmek isteyenlerin oyunlarına kanmamalıyız. Kadınlarımız cezaevlerinde kadını aşılayan işkenceler görüyor. Ülkemizde bebeler ana karnında işkence görüyor. Duyarsız analara sesleniyorum; rahimleri hiç sızlamıyor mu? Babalar! döl verdiğinizle kalmayıp, yarattığınızı insanların dik yürüyeceği günler için savaşım vermeli-siniz. Milletvekilleri sizlere sesleniyorum; genel af için mücadele etmelisiniz..."

yaşayan Ayur Hayrullahoğlu da bulunuyor. Ayur Hayrullahoğlu 12 Eylül'den sonra işkence ile öldürülen TKP MK üyesi Mustafa Hayrullahoğlu'nun eşi. İGD Genel Sekreteri Alaattin Taş ise Yunanistan'dan Türkiye'ye dönmeye hazırlanıyor. İngiltere'de yaşayan Bankson Genel Yönetim Kurulu eski üyesi Fikret Demir, Hollanda'da yaşayan Mimarlar Odası eski yöneticilerinden Talat Ulusoy, Yunanistan'da bulunan İGD üyelerinden Halil Baştan ile İsveç'te politik göçmen olarak bulunan Fahrettin Filiz de aynı tarihlerde Türkiye'ye dönmeye hazırlanıyor.

DÖNÜŞ BELGESİ

Ote yandan yurttaşlık hakları kaybettilerine karşın 10 Aralık 1988 tarihinde ölüme giden ancak, Yeşilköy Havaalanı'ndan geriye döndürülen 5 politik göçmene dönüş belgesi verilmeyi öğrendi.

Telefonla konuştuğumuz DISK'e Bağlı Maden-İş Sendikası Başkan vekillerinden Murat Tokmak, ölüme dönmeyi her zaman çok arzu ettiğini belirterek, "Ancak başvuruvarına rağmen henüz bana dönüş için bir belge verilmeyi" dedi. Tokmak Türkiye Konsolosluğunun dönüş belgesi için yaptığı sözlü başvuruya, "Bizim yetkimiz yok, ancak Türkiye'ye sorup gerekireni yapabiliriz" şeklinde yanıt verildiğini, ısrar etmesi üzerine de yazılı başvurusunun kabul edildiğini anlattı.

"Şimdiye dek bir yanıt alamadım" diyen Tokmak, "Sevhat belgesini alır almaz hemen dönerim. Ancak, böyle bir belge almadan ikinci bir deneme yapmak istemiyorum. Çünkü çok can sıkıcı olabiliyor," şeklinde konuştu.

3'ncü defa 1936 yılında Samsun Ağır Ceza'da yargılandım. Mahkeme Reis'i Hidayet Bey'di. Ceza Kanunu'na muhalefetten 4 yıl hapis yattım.

4'ncü defa hapse girmem ise Amasya Asliye Ceza Mahkemesi'nin verdiği bir karar sebebiyle oldu. 1940 yılıydı. Samsun Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılanmam sırasında mahkemenin manevi şahsiyetini tahkir ettim iddiası vardı. Samsun'daki mahkeme de, "... 4 yıl değil idam verseniz vız gelir" demem, mahkemenin manevi şahsiyetini tahkir etmek anlamına geliyormuş. 1 yıl ceza verdiler.

Mucur'da sürgündeydim. Kaçtım ve Bursa'da yakalandım. İstanbul Askeri Ceza Mahkemesi'nde yargılandım ve Antep'e cezaya gönderildim. 5'inci yargılanmam bu nedenle oldu.

Bu arada cezaevinde Rifat Ilgaz'la tanıştım. Birlikte yemek yedik. Dost olduk. Cezaevi müdürü adı hükümlülerle işbirliği yaparak beni adı hükümlüler koğuşunda falakaya yatırdı. O sırada Nihat Alsiz ve Türkeş ekibi de cezaevindeydi.

6'ncı mahkemem ise 1948 yılında İzmir'de yakalanmam sonucu oldu. İstanbul 2. Ağır

daha fazla uzatma kalmayacağına yediredim.

Yasal komünist partisi davasına yardımda bulunmak için, Kutlu ve Sargin yoldaşların başına gelen işkencenin benim başıma da gelebileceği bilincindeyim. İşkence ve ölüm de söz konusu olsa, ölkeme dönme kararımın beni hiç bir şey vaz geçiremez."

Seksenini aşmış 90 yaşına merdiven dayamış bir insanın yurduna dönmek için işkenceyi ve ölümü göze aldığı söylenmesi, müthiş bir hüznü... O, ise coşkulu sürdürüyor konuşmasını:

"Yaratıcı halkımın yanına dönmek için heyecanı içindeyim. Güzel yurdumdun yıllar önce ayrıldım. Çok özledim coşuklu..."

Sabırsızlık içindeyim...

İdeal sahibi insanın ölümü kaale almazlar. Ve ekliyor:

"Kardeşim Salih Bozışık Moskova'da sendikacı eğitim görmüştü. 1936'da ölüme döndüğünde polis tarafından işkenceye öldürüldü. Ayrıca Tütün işçisi İskeçeli Küçük Hasan Sanasaryan'da pencereden atılarak öldürüldü 1935'de. Küçük Abbas da aynı yıl Sadullah Bey'in işkenceleri sonucu eli ayağı kırık tımarhaneye gönderildi."

Pravda: TBKP Davası kasten uzatılıyor

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin resmi yayın organı Pravda Gazetesi, Türkiye Birleşik Komünist Partisi Başkanı ve Genel Sekreteri Nihat Sargin ve Haydar Kutlu'nun yargılanmasının kasten uzatıldığını yazdı. Gazetenin haberinde, Başbakan Özalp'ın "Türkiye'de bir komünist partisinin yasal faaliyet gösterebileceğini" söylemesine rağmen yargılamaya devam edilmesinin, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı çerçevesinde Viyana'da imzalanan belgelere aykırı olduğu

✓ TBKP Başkanı Nihat Sargin ve Genel Sekreteri Haydar Kutlu Fransız Komünist Partisi'nin yayın organı L'Humanite'nin şenliğine mesaj gönderdi

görüldü de yer verildi. Pravda, Avrupa Topluluğu'na tam üye olmak isteyen bir ülkede böyle bir uygulamanın haklı gösterilemeyeceği görüşünü de savundu.

SARGIN VE KUTLU'DAN L'HUMANITE'YE MESAJ
Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde 22 aya yakın bir süredir tutuklu bulunan TBKP Başkanı Nihat Sargin ile TBKP Genel Sekreteri Hay-

dar Kutlu, Fransız Komünist Partisi'nin yayın organı L'Humanite'nin geleneksel şenliğine uzun bir kutlama mesajı gönderdi.

Mesajda, "Çağdaş, modern, kalkınan demokratik bir Türkiye idealimiz; barışçı, özgür bir dünya idealinin, demokrasi ve hümanizmin egemen olduğu bilim ve teknoloji çağının gereklerinin ayrılmaz bir parçasıdır" denildi.

Ümit KÖSEOĞLU

Cumartesi çalışanların üçte ikisi de aynı durumda yakınıyor. Daha az sayıda cumartesi çalışmak isteyenlerin oranı yüzde 25, hiç bir cumartesi çalışmak isteme-

Serbest hafta sonunda rağmen!

Hafta sonlarının, işverenlerin istemi olan, "işgünü" olarak gerçekleştirilmesi kesinlikle yeni işyerleri açmayacaktır. Tam aksine daha da yoğun olarak yok olmasına taban hazırlayacaktır. Çünkü, makinelerin tüketilmesi ve daha fazla süreyle çalışması, satılardara artış olmanın, daha fazla üretim yapılmasını gerektirecektir.

FAC piyasasının sorunu, "daha fazla üretim" yapılması sorunu değildir ki! Daha fazla satış, yani üretimin malların tüketilmesi sorunudur. Şu anda varolan da, üretildiği kadar tüketilmesi sorunudur. Üretilenin tüketilememesi halinde, makinelerin çalışma sürelerini, işletme yaparak, işletme hafta sonları çalışarak uzatın, bu durum tüketimi arttırmayacaktır. Cumartesi ve pazarın işgünü olması, tüketim artımı güvencesi değildir. Tam aksine eldeki birikimi artırarak, depoları doldurarak belirli bir süre sonra kısa çalışmayı, giderek işsizliği gerektirecektir.

Üretimin hafta sonları çalışarak artırılması sadece FAC'de değil, tüm dünya endüstri ülkelerinde de yokedildi rekabete yolaçacaktır. Fakat biz dünyayı değil, şimdilik FAC piyasasını araştırmayı sürdürülim.

Hafta sonuna birlikte sahip çıkalım

Sevgili okurlar,

Metal işverenlerinin tüm olanaklarını seferber ederek, hafta sonunun iş günü olması doğrultusunda kamuoyu oluşturma çabaları, olayın ciddi boyutlar aldığı gösteriyor. Gazeteleri, olanakları düşündükçe bu konuya ağırlık veriyor, vermedi de sürdürüyor. 1984 yılında 7 hafta süren "35 saat preferans"ı olduğu gibi, bu kez de gelişmeleri ulaştıracağız sizlere. Ancak, Türkiye'deki göçmenlerin böyle yalvarı bir konuda tartışmalara yerlerine çekilebilmesi için okurlarımızın katkısına ihtiyacımız var.

Bu katkı nasıl gerçekleştirilebilir?

Metal işverenlerinin istemi olan, hafta sonlarının işgünü olması konusunda ne düşünüyorsanız yazın. Sadece sizin düşüncelerinizi değil, çocuklarınızın, ailenin diğer fertlerinin üzerinde hafta sonu çalışmanın getirebileceği etileri de aktarın. Çocuklarınızı, eşlerinizi, çevrenizdekileri, iş arkadaşlarınızı konuşturun. Soru: "Bunları mektuplar ya da raporlarla halinde yazılmayama yazınız."

Acaba çocuklarımız anne ve baba ve evdeki diğer yetmişkilerin çalıştığı bir hafta sonu "tatilini" nasıl değerlendirirler? Bu nasıl kaleme köşke, nasıl resimlerle? Çocuklarımızın algıladıkları dünyayı saygılarımızla yansıtalım biz de. Saygılarımızda yazıldığını düşünün, çocuklarımızın çizdiği resimleri, yazdıkları kompozisyonları birer birlikte değerlendirelim. "Hafta sonu çalışma" konusunda bir okur jürisi oluşturalım. Böylece de bu yakıcı sorunu, sadece sendika çevrelerinde ve yönetimlerde konuşulur olmanın çıkarıp, çocuk yüzyıllarına bile sokalım, ne dersiniz? Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Emekçilerin tarih boyunca sürdürdüğü büyük mücadelelerde elde edilen serbest hafta sonu kazanımı, dünyanın şu anda ulaştığı en modern bilimsel, teknik döneminde yokedilmek istenmektedir.

Federal Almanya'da büyük firmaların, küçük ve orta büyüklükteki firmaların oranında daha "kolay" uygulayabileceği bir modeldir. Çünkü bunun getireceği maddi "yük" daha kolay finanse edilebilir.

Boyle bir durumda, büyük firmaların ellerindeki daha modern makina ve teknik olanaklarla üreteceği mallar daha ucuz malolacak, dolayısıyla da buna dayanarak küçük ve orta büyüklükteki işletmeler ve hatta finans ve rekabet gücü sallantıda olan bir dizi "büyük" işletme iflas ederek batacağıdır. Federal Almanya'nın endüstri bölgeleri yapısında çeşitli bölgelerin farklılığı gözönüne alınır, bu durum, bazı bölgelerin çökmesi anlamına gelir.

Hafta sonu çalışma kelimenin tam anlamıyla "büyük balığın, küçük balıkları yutması" demektir.

Daha önce nedenlerini belirt-

tiğimiz iflaslar nedeniyle yok olan bir dizi işletme, büyük firmalara yem olup, onların eline geçecektir.

İnkâr etmiyoruz: "Ele geçen" bazı firmaların bir kısmı yeni sahibi tarafından tekrar çalıştırılmaya başlayacaktır. Fakat nasıl? Hangi koşullarda? Ne kadar emekçiyle?

Birincisi, tekrar çalışmaya başlayan işletmeler "ele geçenlerin" sadece bir kısmıdır. İkincisi, burarlarda yoğun bir personel azalması, işçi tasarrufu yapılacaktır. Üçüncüsü de, "yutulmuş" küçük işletmelerin büro hizmetleri ve doğrudan üretimde çalışmaya idari personeline ihtiyaç kalmayacaktır. Çünkü azaltılan personelin işleri, randıman baskısıyla diğerlerini yaptırılacaktır.

Hafta sonu çalışma, sadece büyük işletmelerin ucuz üretim yapabilesine hizmet edecektir. Çünkü, bu tür firmaların finans güçleri nedeniyle yatırımlarını

daha esnek ve daha rasyonel kullanabilmektedirler.

Bu durum, büyük işletmelerin, kendisine iş yapan küçük işletmelere istediği fiyatı dikte etmesini beraberinde getirecektir. Dolayısıyla "büyükler" yutamadıkları "küçükleri" istedikleri koşulu kabul ettirme olanağına sahip olacaklardır. Böylece bir yandan işçiler hafta sonu yoklarken, diğer yandan da açılması muhtemel yeni işyerleri açılmayacaktır.

Hafta sonlarının serbest zaman olabilesi için tüm emekçiler ve onların sendikaları tarih boyunca mücadele verdiler. Ne kadar ilginçtir ki, büyük mücadelelerde elde edilen bu kazanım, dünyanın şu anda ulaştığı en modern bilimsel, teknik döneminde yokedilmek istenmektedir.

Hafta sonlarının serbest zaman olarak gerçekleştirildiği 60'lı yıllardan bu yana, FAC toplumu fakirleşmedi, aksine daha da zenginleşti. FAC, serbest hafta sonu ve kısa haftalık çalışma süresine rağmen, dünya piyasasında birinci sıradadır.

1987'de 486 milyar DM dış satış ile (ABD 420 milyar DM, Japonya 382 milyar DM) rakiplerini geride bırakan FAC patronları, 1988'de de aynı başarıyı sağladı.

FAC Dış Ticaret İstatistik Dairesi belgelerinde, bu konuda şöyle yazıyor: "37,5 saatlik çalışma haftasının uygulandığı 1988 yılında, FAC endüstrisi 128 milyar DM kâr ile FAC tarihinin en büyük dış ticaret kârlarını elde etti."

37,5 saatlik çalışma haftasının uygulandığı 1988 yılında, FAC metal işletmeleri de 163 milyar DM dış satışla bu rekoru yeniledi.

Hem de serbest hafta sonuna rağmen.

DGB UYARIYOR !

1 aylık itiraz süresini geçirmeyin !

Alman Sendikalar Birliği (DGB) Yabancılar Dairesi, Federal Almanya'da Türkçe yayınlanan gazetelere gönderdiği bir yazıda, 1 Ocak 1988'de değişikliğe uğrayarak yürürlüğe giren "Emeklik, dul ve yetim ödenekleri yasası"ndaki bu değişikliğin, FAC'deki bazı emeklikli sigortalıların yanlış yorumlandığına, bunun da yabancı emekçilerin aleyhine bir takım olumsuzluklara yol açtığına dikkatleri çekti.

Bilindiği gibi, bu değişikliklerin en önemlisi, FAC'de doğan çocukların, doğumdan sonraki ilk 12 ayının FAC'de geçmesi halinde, bu sürenin emeklikli sigortalıların anne veya babadan birine "çocuk bakım süresi" olarak tanınması ve 12 aylık bu sürenin, prim ödemiş kabul edilerek haksahibinin emeklikli maaşına eklenmesidir.

Değişikliğin getirdiği başka bir kazanım da, "Çocuk bakım süresinin" anne veya babanın emeklikli hakkını kazanabilmesi için doldurulması gereken süreyle eklenmesidir.

Bazı emeklikli sigortalıların değişikliğin konusunda yanlış yorumlama, hak sahibi yabancı emekçilerin FAC'deki ikamet durumundan dokunaklıdır. Yasalara göre, yabancı ailelerin de bu haktan yararlanabilesinin ön koşulu, ailenin yasal olarak FAC'de ikamet ediyor olması,

diğer bir deyişle, oturma iznine sahip olması gerekmektedir. Örneğin, iltica edenlerin, Türkçe işlemleri sürerken doğan çocukları için bu hak geçerli değildir.

DGB, basın organlarına gönderdiği yazıda, kendisine ulaşan belgelerde, bazı emeklikli sigortalıların, yabancı emekçilerin sigortalı olarak FAC'de bulunuyor olup, bu haktan yararlanabilmeye koşuluyla, onların "süresiz oturma izni" veya "oturma hakkına" sahip olup olmadıklarının bağladıklarını, bu mantıktan hareketle de "sürekli" oturma izni

olan dönem, FAC'de yaşanan yasal dönem olarak kabul etmeyip, bu dönemde doğan çocukları için bu hakkı tanımak istemediklerini belirtiyor.

Yazıda, bu tür yorumların yanlışlığına işaret eden DGB, haksızlığın giderilmesi ve yanlışlığın düzeltilmesi için gerekli olan girişimleri sürdürdüğünü açıklıyor. DGB ayrıca, emeklikli sigortalıların, oturma izninin "sürelili" olduğu gerekçesiyle "çocuk bakım süresinin" emeklikli süresi olarak sayılmayacağı doğrultusunda bildiri alarını, bu bildirme yasal süre içerisinde (genellikle 1 aydır) itiraz etmelerini, sendika üyelerinin böyle durumlarda vakit geçirmeden üyesi oldukları sendika şubelerine veya DGB yerel örgütlerine başvurmalarını öneriyor.

Siyah direniş

Cezaevlerindeki baskılar ve 1 Ağustos Genelgesi'ne ilişkin direnişler, kadınlar tarafından gerçekleştirilen eylemlerle desteklendi.

Adalet Bakanlığı'na yayınlanan 1 Ağustos Genelgesi'yle cezaevleri yeni bir düzenlemeye tabi tutulmuştu. Bu düzenlemelere, tutuklu ve hükümlüler zaman zaman çeşitli direnişlerle karşı çıkmışlardı. Son olarak Eskişehir Cezaevi'ndeki tünel kazma olayı bahane edilerek artırılan baskı üzerine tutuklu ve hükümlüler açlık grevine başladı. Eylem sürerken grevçilerin Aydın Cezaevi'ne nakledilmeleri H.Hüsnü Eroğlu ve Mehmet Alçınkaya'nın ölmelerine yol açtı. Diğer cezaevlerine de yayılan direniş hareketi, tutuklu ve hükümlü yakınları, avukatlar, sanatçı ve aydınların yanısıra kadınların da desteğini yanında bulmuştu.

Tutuklu ve hükümlü analarının intip, kakılmalarına, tutuklanmalarına kadar varan tepkiler günlük basında yer alırken, kadın yazarlar kendi kitaplarına kara boya dökecek uygula-

ve Latife Tekin, İstanbul'da Taksim Atatürk Kültür Merkezi önünde biraraya geldiler. Ve yaşamın tüm alanlarında zulüm politikası güden hükümeti istifaya çağdılar.

Suskunluğu ve duyarsızlığı asla bağışlamayacaklarını belirten kadın yazarlar şu açıklama-yı yaptılar: "İnsanların temel yaşam haklarını elde et-mek uğrunda ölmek ve de

Cezaevlerindeki baskılar ve 1 Ağustos Genelgesi'ne ilişkin direnişler, kadınlar tarafından gerçekleştirilen eylemlerle desteklendi

deki çocuklarımıza yönelik acımasızlığı toplum katında gösterilen sağırığı, bir yazar ve ana olarak asla kanaksamayacağımızı belirtiriz."

SIYAH DİRENİŞ

"Devlet, 1 Ağustos Genelgesi'ne dayanarak cezaevlerinde şiddet uyguluyor. Şiddetin her türünü çok iyi bilen biz kadınlar herkesi bunu protesto etmeye, 12 Ağustos cumartesi günü bütün kadınları siyah giymeye, herkesi protestosunu ifade etmek için üzerinde siyah bulundur-maya çağırıyoruz. (Kadın Kurtuluşu İçin Mücadele Eden Kadınlar)

11 Ağustos günü Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan yuridikacı çağrı çok sayıda kadının harekete geçmesine yol açtı. Üzerlerinde siyah giysiler bulanan kadınlar paratından İstanbul'un ve diğer şehirlerin çeşitli bölgelerinde gösteri ve yürüyüşler düzenlendi. İstanbul'da Tunalı'dan Galatasaray'a doğru yürüyüş geçen kadın-lardan bir bölümü polis tarafından gözaltına alındı.

Bundan Nuran Ağan, Ayşe Dükan, Sühreyla Kallı-yancı, Gülnur Savran, Elal Sönmez, Senay Gelisti, Filiz Karakus, Şavnur Güllücan, N.

İÇİMİZDEN BİRİ

"Sık sık döver ama beni sever de"

"28 yaşındayım. Adım Hatice. Mardin'de doğdum ama oraları hiç bilmem. Gençliğim Çaycuma'da geçti."

28 yaşında olduğunu söyleyen Hatice aslında en az 40 yaşında görünüyor. Onunla Federal Almanya'da her yıl yapılan yaz sonu uzucuklarında, büyük bir süper markette tanıştık. "Ne alırsan 1 Mark" yazan uzucuk sepetleri arasında adeta kaybolmuştu. Üstüne dar gelen, el örgüsü yeleğinin tek düğmesini ilikle-miş, beyaz başörtüsünü başına takmış, sanki evinden çıkıp da yandaki bakkala geçivermiş. Rahat ve atılgan. Ya da öyle görünüyor. Bir yaşlı Alman kadını aynı bardağı tutmuşlar, biri bir ucdan çekiyor, öbürü bir ucdan. Alman kadın söylüyor, bizimki de. Ama birbirlerini anlamıyorlar. Çünkü ikisi de kendi dillerinde konuşuyor. Hatice bir yandan da kızına sesleniyor. "Kız Hülya, öyle bakıp durma-çına toplasana şunları. Tam 6 tane bul-dum, bu moruk kapacak" Sonunda bardak Hatice'de kaldı. Ben olsam, diye düşündüm, çoktan bırakmıştım bardağı.

Yanımdaki arkadaşla biraz izledik Hatice ve kızını. 50 fenige, 1 Mark bir sürü ıvır zıvır aldılar. Kasanın başında da kasiyerle tartıştılar. Daha doğrusu, annesinin direktifleri doğrultusunda Hülya tartıştı. Biraz utangaç tabii. Hatice yemenişinin sürekli çıkan ucunu şakağının yanına sıkıştırı sıkıştırı anlatıyor. Sonunda hesap kitap yapıldı, paraları kışkımadı. Ve Hatice uğruna mücadele ettiği 6 bardağı kasanın yanına bırakmak zorunda kaldı.

O sırada da biz yan-larına yanaştık. Duls-burg'un bir semti olan Meidrich'e kadar da aynı otobüste yolculuk ettik.

Hatice, eşiyile birlikte 10 yıl önce gelmiş bu semte, Kocası, Thyssen'de işçiyim. Ama bir iş kazası geçirdiği için şimdi malulen emekli ol-muş. Onun aldığı emeklilik parası ile ve Hatice'nin temizlik işlerinde kazandığı para ile yaşıyorlar. Hatice kocasına veriyor bütün pa-rasını ve eve ne kadar para girdiğini de bilmi-yor. Almanca da bilmiyor. "Needem bu yaştan sonra bu gavruların dilini öğrenip. Benden geçti artık" diyor. Nerelerde çalıştığını soruyoruz. "Ben çok yerde çalışırım. Sabah erken, çocuklar uyanma-dan önce, 4'te hela temizliği yapıyorum. O iş 6'da bitiyor. Eve geliyorum. Çocuk-

ortalık, ütü, cam, halı başka günler. Öğlen-de eve geliyorum. Herif gelmiş oluyor. Ona yemek hazırlıyorum. Sonra çocuklar geli-yor. Onları doyuruyorum. Saat 4'te yakında bir kahof var, orayı temizliyorum. Sonra alışveriş yapıp, eve geliyorum. Yemek, or-talık, çocukların üstü başı derken gece olu-yor. Herkesler uyuduktan sonra da uyuyorum."

"Peki bu arada kocan ne yapıyor?"

"O kahveye gider gelir."

"Başka?"

"Eh, anacım, başka ne yapsın ki?"

Doğrusu ya arkadaşım da ben de söyleyecek söz bulamadık. Öylesine doğal yanıtladı ki sorularımızı.

Hatice 10 yılda 4 çocuk doğurmuş kocası-na. Bir kız, üç erkek. "Hepisi de okuyorlar"mış.

"Hiç boş vaktin olmuyor mu?"

"Olmaz olur mu? Çarşamba günleri boşum. O gün de komşular gelir, biz gide-riz."

"Kocan sana nasıl davranır?"

"İyi!"

"Ne yapar yani, iyi ola-rak?"

"Bana harçlık verir. Pazar günü hepimizi su kenarına götürür. Çok karışmaz bana."

"Hiç dayak attı mı sa-na?"

"Tabii. Sık sık döver beni. Ama çok canımı acıtmaz. Beni sever. Bir komşu var, Herifize kadın. Onu herifi bir döver, komşular zor ayırır elinden. Ge-çende sokaklara kaçtı kadın da, polis geldi adamı götürdü. Bizde öyle şey ol-

maz. Evim içinde kalır herşey."

"Peki seni dövmesine karşı çikmıyor mu-sun?"

"Pek ses etmem. Biraz bağırırm. Aslında çok da canım yannmaz ama, bağırınca ça-buk keser. Ne de olsa sever beni."

"Üzülmüyor musun?"

"Üzüldüyorum. Ama evimin erkeği, çocuklarımla babasıdır. Bu gurbetlerde ne yapalım başka."

"Bir fotoğrafını çekelim mi?"

"Yok anam yok. Öyle artist karılar gibl. Sakın ha. Öldürür adam beni."

"Anne kız! Benim resmimi çeksinler" dedi Hülya. Hatice kızının elinden çektiği gibi kalktı. Dövmeye bastılar ve indiler. Arka-

protesto ettiler. Meris, Mevlâ Erbil, Tomris Uyar, Pinar Kür, Bilgesu Erenus, Işıl Özgentürk, Nazlı Eray, Fûsun Akatlı, Nursel Duruel

Bu mücadeleyi sırf kadınlar mı yürütecek?

Hayri ADALI / Bonn

Kadınların kurtuluşu mücadelesini sadece kadınlar mı verecek? Bence, insanlığın ilerlemesinden yana olan erkeklerin de bu mücadelede yeri var. Pekiyi, bu, kadınların kendi cinsiyetlerinin kurtuluşu için verdikleri mücadelenin de, şimdiye kadar her türlü mücadelede olduğu gibi, hissettirilmeden erkeklerin vesayeti altına alınması için yapılan kurnazca bir girişim mi acaba? Kanimca bu, erkeklerin bu mücadeleye ne niyetle girmek istediklerine bağlı. "Biz olmadık kadınlar bu işi de beceremeyizler" diye mi, yoksa "insanlığın ileri doğru bir adım atması için, insanların öteki yarısının kendisini baskından kurtarmasıyla olur" diye mi düşündüğüne bağlı. Kadınların kurtuluşu mücadelesine erkeklerin de katılması, bu mücadeleye erkeklerin damgasını basması filan anlamına gelmiyor bence. İlla bir benzetme yapmak gerekirse, işçi sınıfının kurtuluşu mücadelesine köylülerin de katılmasının, köylülerin bu mücadelede öncülüğü ele geçirmeleri anlamına gelmediği gibi. Kadınların karşı karşıya bulundukları güçlükleri, üstlerindeki ek baskıları erkekler, erkek oldukları için, hiçbir zaman onlar kadar iyi bilmezler. Çözüm yolları için de öyle. Ama kadınlar da, ezen cinsiyetin bir kısmını kendi mücadelesine kazanmadan başarılı olabilirler mi?

Kadının kurtuluşu mücadelesine erkeklerin de katılmasını hiç de, kadınların kendi cinsiyetlerine özgü eylemleri, toplantılarına illa erkeklerin de katılması olarak anlamıyorum. Bence bu katılım toplumsal yaşamda, herşeyden önce de ailede, kadın-erkek ilişkilerinde başlar. Aile içinde moda deyimiyle demokratik bir havanın esebilmesi, erkeğin katılımı olmaksızın sağlanabilir mi? Aile içinde böyle bir hava deyince, ilk akla, ailenin yükünün gönüllü bir şekilde eşit paylaşılması, onların birlikte alınması geliyor. Aile içinde demokratik bir ortam bence hiç de demoklerdeki, işyerlerindeki gibi biçimsel yönü ağır basan yöntemlerle sağlanamaz gibi geliyor bana. Çünkü aile, duygusal peşkeş etmenin çok güçlü olduğu, diğerlerine göre çok daha derin ve karmaşık ilişkilerin bulunduğu biçimsel ilişkilerin fazla hayat hakkı bulamayacağı bir grup. Burada demokratik bir uyumun sağlanması, erkeklerin kadınların kurtuluş mücadelesine politik, toplumsal alanda desteklerin sağlanmasının temeli ve bunu sağlamada kadınlar kadar erkeklerle de sorumluluk düşmüyor mu?

la başlatılmayacaklarını belirten kadın yazarlar şu açıklama-yı yaptılar: "İnsanların temel yaşam haklarını elde et-mekle uğruna ölmek ya da öldürülmek seçeneğiyle karşı karşıya kaldıkları bir ülkede yaşamaktan utanç duyuyoruz. Hapishaneler-

Bunlardan Nuran Ağan, Ayşe Düzkan, Süheyla Kal-yoncu, Gülnur Savran, Eftal Sönmez, Şenay Gellişi, Filiz Karakuş, Saynur Gürkan, Nazime Kadıoğlu, Zübeyde Atay ve Emel Armutçu tutuklanarak Bayrampaşa Cezaevi'ne ka-patıldılar.

Benden geçti artık diyor. Heralde çalıştığını soruyoruz. " Ben çok yerde çalışırım. Sabah erken, çocuklar uyanmadan önce, 4'te hela temizliğine gidiyorum. O iş 6'da bittiyor. Eve geliyorum. Çocuk-ların emğini yedirim, okula yolluyorum. Yemek yapıyorum. Sonra herif kalkıyor. O da çay içip, kahveye çıkıyor. Hergün saat 9'da bir ev temizliğim var. Bulaşık hergün,

Yok anam yok. Üye artist karılar gibi. Sakın ha. Oldürür adam beni." "Anne kız! benim resmimi çeksinler" dedi Hülya. Hatice kızının elinden çektiği gibi kalktı. Döğmeye bastılar ve indiler. Arkalarından baka kaldık. Kızı ona birşeyler söylüyor, o ise tutmuş Hülya'yı bileğinden çekip götürüyor...

B. UYAR

Alkolün en genç kurbanları

Hamilelikte alkol alınması, pek çok kadının düşündüğünden daha rizikolu

Artık herkes kadının hamilelikte alkol almasını, doğmamış çocukta bir dizi fiziksel ve psikolojik sorun yarattığını biliyor. Doktorlar tüm hastalarına tehlikeye anlatılır, televizyonlarda anons yapılır, restoranlarda ve içkili bir takım yerlerde uyarılar vardır. Buna rağmen bazı anneler mesajı almamış durumdadır. Örneğin ABD'de her yıl 50 binden fazla çocuk annelerinin hamilelikte alkol alması nedeniyle sakat doğuyor. Bunların yaklaşık dörtte birinde kalp arızasında doğan deformasyonlar var. Sorun Cenine ait Alkol Sendromu (CAS) olarak sınıflandırılacak kadar ciddi. Çok insan henüz CAS'ın ne kadar tahrip edici ve yaygın olduğunun farkında değil.

Bazı araştırmacılara göre CAS, ABD'de özürlü doğan çocukların yaklaşık yüzde 20'sini oluşturuyor.

Sinir sistemini etkileyen bazı ilaçlardan farklı olarak alkol, tüm hücrelere kuvvetle etki ediyor. Gelişmeyi önleyen, cücelik yapıyor, görme ve öğrenme bo-

zukluklarına neden oluyor, yüzde deformasyon yapıyor.

CAS trajedisinin tümüyle önlenilebileceği bilim adamları tarafından açıklanıyor. Bir kadın, alkolik bile olsa, hamile kalmadan önce alkolü kesebilir, CAS'ın cenini geliştirmesi önenebilir ve çocuk alkol tahribatı doğmaz. Eğer anne hamile olduğunu ilk haftalarda farketmez ve alkol almayı sürdürürse cenin'in etkilenmesi önene-mez. Araştırmalara göre ilk iki hafta içinde farkedildiği takdirde tehlikeyi minimize indirmek mümkün. Ancak bu süre aşıldığı takdirde alkolün bebeğin organlarında tahribat yapması kaçınılmaz. İlk üç aydan sonra alkolde devam edilmesi halinde ise başka tehli-keler de ortaya çıkar. Beynin gelişmesinin devam ettiği 9 ay boyunca, alkol bu gelişmeye olumsuz etkilerini sürdürür.

Çocuk bu tehlikeleri atlatacak doğmuş bile olsa tehlike sona ermiyor. İngiltere'de yayınla-nan bir tıp dergisinin araştırmasına göre, eğer anne

günde bir bardaktan fazla içki içiyorsa, çocuk alkolü anne sütüyle almaya devam ediyor. Ve bu çocuğun gelişmesini olumsuz etkiliyor. Ainan içkinin cinsel içkinin az veya çok alkolü; bira, şarap veya likör olması cenin'e vurusunu değiştiriyor.

Buraya kadar annenin alkol almısıyla ilgili konuya değindik. Bilim adamlarının şimdi tartıştığı bir diğer konu da, annenin hiç alkol almaması halinde bile, CAS nedeniyle özürlü doğumlar. Bu noktada araştırmacılar CAS'ın ortaya çıkışında erkek spermının rolü üzerinde duruyorlar. Alkolün spermier üzerinde etkilerin çocuğa da geçeceği üzerinde duruyor araştırmacılar.

Şu anda CAS'ın tedavisi yok. Tek çare çiftlerin eğitilmeleri. Bazı yerlerde bilgisizliğe karşı önlemler alınmaya çalışılıyor. Örneğin New Hampshire'de çiftler evlenmeden önce mutlaka CAS ile ilgili bir broşürü okumak zorundalar. Aksi halde evlenme izni alamıyorlar. Ve aynı şekilde bu yıl sonunda likör şişelerinin üzerine bile, alkolle hamileliğin bir arada yürüyemeyeceği yazılacaktır.

(Time Dergisi'nden yararlanarak hazırlanmıştır)

ALKOLÜN ETKİLERİ

Yüz deformasyonu, kafatası küçüklüğü, yassı surat, düşük göz kapakları, dudakla burun arasında büyük ara

Kalp arızalarına yol açacak olan temel organ fonksiyon bozuklukları; kulak hastalıkları, görme bozuklukları, kötü dişler

Merkez sinir sistemi fonksiyon bozuklukları; zeka geriliği ve hiperaktivite (bunun ilaçla bile kontrol zor)

Çok yavaş, tutuk gelişme. (Doğumdan önce ve sonra)

Lenin'i sekreterleri Volodiçeva ve Fotiyeva anlattı

Vladimir İlyiç Ulyanov Lenin'in yaşamının son yılları, özellikle Stalin ve Troçki ile ilişkileri üzerine bir çok yazılmasına karşın ilgilili sürdüren bir konu. **Moskova Haberleri** Gazetesi'nin 6 Haziran 1989 tarihli Almanca baskısında, Lenin'in sekreterleri **Mariya Volodiçeva** ve **Lidya Fotiyeva**'nın 1967 yılında yazar **Aleksandr Bek** e anlattıkları yer aldı. Dr. **Vladlen Loginov** tarafından yazıya hazırlanan anılarda ilginç noktalar göze çarpıyor.

Dr. **Vladlen Loginov**, Lenin'in bu iki sekreterinin çok kişi tarafından konuşturulmak istendiğine ancak başarılı olamadıklarına dikkat çektikten sonra, yazar **Aleksandr Bek**'in ilginç özelliği sayesinde aşağıda okuyacağınız söyleşileri gerçekleştirdiğini belirtiyor.

Loginov giriş yazısında konuya ilişkin bir değerlendirme yaparken şunları söylüyor:

"Bugün artık **Bayan Volodiçeva**'nın Lenin'in son yazılarını ve **Vasiyetnamesi**'nin birinci bölümünü, **Bayan Fotiyeva**'nın ise **Vasiyetname**'nin diğer bölümlerini Stalin'e verdikleri biliniyor. Böylelikle Stalin partiyi 'Hazırlama' alanına kavuşmuştur..."

"Lenin zehir istemişti"

Yazar **Aleksandr Bek** ilk kez **Bayan Mariya Volodiçeva** ile konuşmuştu. Volodiçeva şunları anlatmıştı:

"23 Aralık 1922 günü Lenin'in beni yanına çağırıldığı söylendi. Bir sorunun onu huzursuz ettiğini ve bir stenografa bazı şeyler dikte ettirmek istediğini öğrendim. Daha önceden de ben **Vladimir İlyiç**'in konuşmalarını ve mektuplarını yazmıştım. İyi hatırlıyorum, Lenin'in evine geldiğinde, orada **Mariya İlyiçna**, **Nadeşda Konstantinova** ve bir grup hekimle karşılaştım. Bana Lenin'in en fazla beş dakika dikte ettirebileceği söylendi. **Nadeşda Konstantinova** beni Lenin'in yatak odasına götürdü. Hasta bir halde vardı. Yavaşça bana sol elini uzattı, sağ eli felçliydi. Sonra bana: 'Kongreye mektup dikte ettirmek istiyorum, yazmaya başlayın.' dedi.

Lenin hızlı bir şekilde dikte ettiriyordu. Şüphesiz her şeyi önceden kafasında tasarlamıştı. Onun hasta hali saklanamayacak durumdaki. Dikte ettirmek onun için kolay oluyordu. Çünkü bir sesle konuşuyor, konuşurken kendisine özgü şekilde jestler yapmayı başarıyorlardı. Yazıyı kendine tanınan zaman içinde bitirdiğinde biraz daha gerginlikler fark ettim. Mektubu bana çok tedirgin edici geldi. Lidya Fotiyeva'ya

Mariya VOLODIÇEVA: Lenin'in Kongreye hitaben bana dikte ettirdiği mektubu Stalin'e götürdüm... Stalin bana "Bu mektubu yakın!" diye talimat verdi... Stalin'in bu emrini yerine getirdim.

Lidya FOTİYEVA: 1922 yılında Gorki'de Lenin, Stalin'den siyanür istemişti. "Şayet konuşma yetimi kaybedersem zehir alacağım" demişti. Stalin de bunu kabul etmişti... Ancak, daha sonra zehir için Stalin'e gittim. Vermeyi kabul etmedi

yeniden oluşturmalsın!" dedi. Bunun üzerine ben de hemen yeniden beşinci kopyayı daktilo ile yazdım.

Daha sonraları bu olay üzerinde çoğu kez düşündüm ve Lenin'in belgesini Stalin'e göstermemem gerektiğini anladım. Bunun için de, Stalin'in Partinin Merkez Komitesi Genel Sekreterliği görevinden alınma önerisi henüz yoktu, fakat bu mektup Stalin'i kuşandırmıştı. Artık o Lenin'in XI'nci Parti Kongresi'ne Merkez Komitesi içinde bir dizi değişikliği önerdiğini ciddi olarak hazırladığını biliyorduk. Da-

Bunun üzerine, Mariya Volodiçeva'nın anıları üzerine notlar bulduğumuzu, bunlara göre onun Vladimir İlyiç'in dikte ettirdiklerini Stalin'e verdiğini, Stalin'in de kendisine: "Bunları yakın!" diye buyurduğunu anladım.

"Hayir, doğru değil ben de. Bir dakika düşünmem lazım. O zamanlar iki kez Stalin'i aradım. Birinci kez zehir yüzünden. Ama bunun hakkında bir şey yazılamaz... Bu nu yayınladığını takdirde reddederim," diyerek taktir etti. Ben "Hangi yayından söz ediyorsunuz? Ben meseleleri

bu yapıyla mücadele ederdi.) "Sizin o Ferster'iniz kararların biridir" diye haykırdı. "Çağamak sözlerin ardına sığınıyor!"

Bir kaç saat sonra beni yeniden çağırttı. Artık konuşulmuştu, fakat özgen bir hal vardı. "Sizden özge dillerim, dikfeyle konuşum. Ferster tabii ki bir karatane değildir," dedi...

Stalin ile ikinci kez, Vladimir İlyiç'in bana dikte ettirdiği ulular üzerine bir mektup nedeniyle görüştim. Bu kez onu ziyaret etmedim. Telefonla, "Stalin Voldaş... Vladimir İlyiç biraz önce Kongreye hitaben politik karakterde bir mektubu bitirdi. Bu mektubun Merkez Komiteye vermesini rica görüyör," dedim. Bunun üzerine Stalin'in şöyle bir yanıtlı geldi: "Onu Kamayeva verin!"

(O zamanlar henüz araları iyiydi.) Daha sonra Vladimir İlyiç'in isteği üzerine Troçkiye gittim ve bu mektupla birlikte Lenin'in bir başka yazısını verdim. Bu yazıda Lenin Troçki'nin düşüncelerinin onun tarafından savunulmasını istiyordu. Ama Troçki bu isteği iyi göstermedi. Lenin, Troçki'den "Gürçistan Olayı" ile ilgili olarak da Merkez Komitesi Plenum'unda bir savunma yapmasını istemişti. Ancak Troçki hastalığının bahane ederek, böyle bir görevi üstlenemeyeceğini bildirdi."

Bir fantazi... Lenin'le söyleşi...

Ahmet Çakmak daha önce **Panorama** Dergisi için **Karl Marx**'la da hayali bir söyleşi yapmış, bu söyleşi Türkiye Postası'nda da yayınlanmıştı. Çakmak bu kez de **Büyük Ekim Devrimi**'nin önderi **Lenin** ile yine **Panorama** Dergisi için yapt. Sosyalist ülkelerde ve Sovyetler Birliği'nde bir çok alt-üst oluşun yaşandığı günümüzde Çakmak'ın Lenin'le yaptığı bu fantastik söyleşi, süregiden tartışmalarla ilginç ilişkiler kuruyor.

"Fatura bana çıkarılamaz"

Panorama- Sayın Lenin, bugün sosyalist dünyada meydana gelmekte olan değişiklikler, sizce Marksiz-Leninizm'e uygun mudur?

LENIN- Sorudaki terimlerinizi kullanmıyorum. Bugün sosyalist bir dünyanın var olduğunu söylemek oldukça güçtür sanıyorum.

Panorama- Ama bu dünyanın temellerini siz atmadınız mı?

LENIN- Ekim Devrimi ve sonrası, tabii bu dünyanın temellerinin, olumlu ve olumsuz yanlarının kaynaklarının aranması gereken dönemdir. Ben de bu dönem baş sorumlularından olduğuma göre benim payıma düşen bir şeyler de elbette vardır. Ama bu dünyanın temellerini atılmış söylenirken, bu günkü olumsuzlukları baş yaratıcısı olduğum ima ediliyor, bunu reddedim. Tarih önünde bana büyük hakhsızlık olur.

Panorama- Siz bu olumsuzlukların tohumlarını gördünüz ve bunlara karşı mücadele etmeye çalıştınız. Bunu mu söylemek istiyorsunuz?

Lenin- Böyle de denebilir.

Panorama- Örnekler verebilir misiniz?

LENIN- Sosyalist bir toplumun, burjuva toplumundan bin kat daha demokratik olduğunu söyledim. "Bütün İktidar Sovyetler'e" dedim. Baki ki işçilerin ve köylülerin meclisleri aracılığı ile kendilerini yönetmelerinden bahsediyordum. Bugün Sovyetler'in sembolik bir anlamı olduğu, işçilerin meclisleri olduğu ortada.

Panorama- Parti modeliniz, sizin yetiğiniz farklı bile olsa, diktatörlüğün zeminini hazırlamıyor muyuz?

LENIN- Ben elbettece demokratik parti modelini kışkırttığım iddiasında değilim. Parti mekanizmasının ilerlerini oluştururken, demokratik işleyiş gereken ile iktidar mücadelesi yapabilmeyi gerektiriyor.

baştağırmaya çalıştım. Bu nedenle, ikinci bir gerekçem de

yattığı kanallar, yanlış girişimler açık kapılar oluşturmaya olabilir. Ama özünü boğatsanız, her şeyi kötüye kullanmak mümkündür. Subjektif niyetlere kapıları baştan ve tamamen kapatmış modeller çok zor, hatta imkansızdır.

Panorama- Sosyalizmde devlet zora başvurur mu?

LENIN- Sınıf farklılaşmasının sürdüğü toplumlarda devlet, hangi sınıfın elinde ise, ötekine karşı oluşturmaya bir zor aracıdır zaten.

Panorama- Gücsüz bir burjuvaziye devlet imkanlarından ve üretim araçlarından arındırılmış bir burjuvaziye karşı bu zorun anlamı nedir?

LENIN- Tarih, işini gücünü bırakıp Sovyet işçi sınıfına ve Lenin'e şaka yapamaz. Ayrıca insan ununu öldükçe etkiler. Siz nesnel şartları olduğundan daha fazla belirleyici görüyorsunuz sanırım.

Panorama- Biz de size, başarılı olmuş bir ihtilali olarak, subjektif şartları olduğundan fazla abartıyorsunuz diyebilir miyiz?

LENIN- Tarih yöne vermiş bir адам, insan ununu abartabilir, doğrudur. Ama özellikle derinden sonra, bilhassa son yıllarımda bir çok şey benim istediğim dışında nasıl akip gittiğini görüyordum.

Panorama- İşçi ve köylü temsilcileri, Sovyet'i eline geçirmiş birilerinin peşine takılmaları mı? Sovyetler, gerçek iktidar sahiplerinin yapmak istediklerini onaylatmaları bir organa dönüşmez mi?

LENIN- Tabii, mümkündür. Bunun için kitlelerin hızla bilginlenmesi ve eğitim düzeylerinin yükseltilmesi gerekir. Bu da yetmez. Sınırsız özgürlük ve açık tartışma olmalıdır.

Panorama- Sovyetler için de kitleler farklı fikirlerle ayrışsın ve birbirlerini sosyalizmin kuyusunu kazmayacağına çalışsınlar... Bu

ten çok geçmeden bu dünyadan ayrıldım. Fatura yanlış adrese çıkıyor mu?

Panorama- Acaba tarihin sunduğu zehirli elmayı mı yediniz? İyi niyetinize, Marksist like ve idealleri doğru kavrayışınıza rağmen, nesnel şartların imkansızlığını mı göremediniz?

LENIN- Sizin durduğunuz yer ve tarihten bakıp bunları söylemek güzel oluyor da, ben dünyada ilk işçi iktidarının ışıqlarını tünelin sonunda görmüşüm, herhalde ne olur ne olmaz diyip geri dönmeydim.

Panorama- İşte o ışıklar sorudaki zehirli elma oluyorum mu?

LENIN- Tarih, işini gücünü bırakıp Sovyet işçi sınıfına ve Lenin'e şaka yapamaz. Ayrıca insan ununu öldükçe etkiler. Siz nesnel şartları olduğundan daha fazla belirleyici görüyorsunuz sanırım.

Panorama- Biz de size, başarılı olmuş bir ihtilali olarak, subjektif şartları olduğundan fazla abartıyorsunuz diyebilir miyiz?

LENIN- Tarih yöne vermiş bir адам, insan ununu abartabilir, doğrudur. Ama özellikle derinden sonra, bilhassa son yıllarımda bir çok şey benim istediğim dışında nasıl akip gittiğini görüyordum.

Panorama- İşçi ve köylü temsilcileri, Sovyet'i eline geçirmiş birilerinin peşine takılmaları mı? Sovyetler, gerçek iktidar sahiplerinin yapmak istediklerini onaylatmaları bir organa dönüşmez mi?

LENIN- Tabii, mümkündür. Bunun için kitlelerin hızla bilginlenmesi ve eğitim düzeylerinin yükseltilmesi gerekir. Bu da yetmez. Sınırsız özgürlük ve açık tartışma olmalıdır.

Panorama- Sovyetler için de kitleler farklı fikirlerle ayrışsın ve birbirlerini sosyalizmin kuyusunu kazmayacağına çalışsınlar... Bu

Use ettirmek onun için kolay oluyordu. Fakat bir sesle konuşuyor, konuşurken kendisine özgü çekide jestler yapmayı başaramıyordu. Yazıyı kendine tanınan zaman içinde bildirirdiğinde biraz daha neşelendiğini fark etti. Mektubu bana çokte tedirgin edici geldi. **Lidya Fotiyeva'yı** aradım ve kendisine Lenin'in Olağan Kongreye hitaben çok önemli bir mektubu bana dikte ettirdiğini anlattım. Onu ne yapacağımı, mektubu herhangi bir kimseye, örneğin Stalin'e gösterilmesinin gerekli olup olmadığını sordum. Lidya Fotiyeva, "Mektubu Stalin'e gösterilebilirsin dedi. Deddiğini yaptım. Stalin'in evinde onunla. **Nadeşda Alliluyeva, Orconikidze, Buharin ve Nazaretyan**'la karşılaştım. (A. Nazaretyan 1905'ten beri parti üyesiydi ve 1922'den itibaren RKP (B) Merkez Komitesinde çalışıyordu.) Stalin mektubu aldıktan sonra, Orconikidze ve Buharin kendisiyle birlikte yandı odaya geçmelerini istedi. Tüm bunlar birşey konuşmadı oldu. Yaklaşık 15 dakika sonra **Stalin** odadan çıktı. Adımları ağır, yüz ifadesi de endişeliydi. Benden başka bir odaya geçmemi istedi. **Orconikidze** ise bana Lenin'in sıhhat durumunu sordu.

Bu arada Lenin'in Kongreye mektubunu Stalin'in onun hastalıklı halife açıklama eğilimi içinde olduğuna dair bende bir izlenim doğdu. Bana **"Mektubu yakını"** diye talimat verdi. Stalin'in bu emrini ben yerine getirdim. Ona göstermiş olduğum o mektup kopyasını yakıtım, fakat bundan başka dört nüshanın daha dolapta saklı olduğunu ona söylemedim.

Ertesi gün bunları Fotiyeva ve Glasser'e anlattım. **"Sen ne yaptın!"** diye üzerine yürüdüler. **"Hemen o kopyayı**

"Hayır, doğru dedim bunlar. Bir dakika düşünmem lazım. O zamanlar ilk kez Stalin'i aradım. Birinci kez zehir yüzünden. Ama bunun hakkını bir şey yazılmaz. Bu nu yayınladığınız takdirde reddederim," diyecek tiriz etti. Ben "Hangi yayından söz ediyoruz?" Ben meseleyi yalnızca aydınlatmak istiyorum," deyince şunları anlattı: "Peki, ilk önce zehir üstüne konuşalım. Daha 1922 yılının yazında Gorki'de Lenin, Stalin'den kendisine 'Siyarün' göndermesini istemişti. Bununla ilgili olarak Lenin, 'Siyet konuşma kabiliyetini kaybersem, zehir alacağım. Yanımda hazır olsun istiyorum,' demişti. Stalin de bunu kabul etmiş ve 'ly' demişti. Ancak, Mariya Ilyiçna bu konuşmadın haberdar oldu. O, buna kesin karşıydı ve hastalığın çeşitli aşamalarından geçebileceğini, hasta konuşma yeteceğinin kaybolma dedi yeniden geri gelebileceğini inanıyordu. Özetle söylemek gerekirse, Vladimir Ilyiç'e zehir verilmedi.

Ben inme gelmesinden sonra, aralık ayında zehir temin etmek için beni gizlice Stalin'e gönderdi. Ben de telefonla onu aradım ve sonra evine gittim. Stalin beni dinledikten sonra, "Profesör Ferster bana Vladimir Ilyiç'in çalışabilir duruma gelmesini için ben hiç ne neden görmüyorum?" dedi" şeklin de konuştu.

Ben Vladimir Ilyiç'in yanına döndüm ve ona Stalin'e yaptığım görüşmeyi anlattım. Vladimir Ilyiç öfkelen di ve bağırma ya başladı. (Hastalığı süresince sık sık öfkeleniyordu. Hatta çok sırada nedenlerden dolayı... Örneğin, asansörün bozulduğu bir anda. Genç yaşlarından beri kabına sığmayan bir yanı vardı, ancak

ni hazırlaması olamaz mı? LENİN: Ben ola bilecek ve demokratik parti modelini koşullar içinde iddiasında değilim. Parti mekanizmasının ilkelerini oluştururken, demokratik işleyişin gerekleri ile iktidar mücadelesi yapabilmeyi gerektiren bir bağdaştırma çalıştım. Bu süreçte, ikinci tür gereklilerin da

ni kitlelerin hızla büyüyenleri ve eğitim düzeylerinin yükseltilmesi gerek. Bu da yetmez. Sınırsız özgürlük ve açmaz tartışma olmalıdır.

Panorama - Sovyetler içinde kitleler farklı fikirlerle ayrışs ve birbirlerini sosyalizmin kuyusunu kazınması çalmakla suçlasalar... Bu nereden gider? LENİN: İşçilerin ve yoksul köylülerin kararlarına ters düşecek kararlar alınmaz. Çünkü onlar çoğunluklardı. Sovyetlerin yeni bir karar mekanizmasını da bu çoğunluğu yansıtmaktadı.

Panorama - İşçilerin ve köylülerin kararları bu kadar yavaş mı olurdu? LENİN: Çok hızlı köylüler ve işçilerin kararları çatışabilir. **Panorama - Köylü oldu, daha doğrusu tarım kesiminde çalışıp da işçi statüsünde olanları, daha fiyatları meselesi nedeniyle kentli işçilerle çelişki yok mudur?** LENİN: Kırdaki işçi de gidasını parayla bakkallardan alması için yoktur. Ucuza gıda her ikisinin de yararındır.

Panorama - Sizin için, Türkiye'de çıkan bir kıtlas ansklopedisi "dünyanın en büyük oportünistidir" diyor. LENİN: Ansklopedilerde bu tür ifadeler kullanılmaz. Kullanırsa güvenliği yitirir, bu bir. Tanhın sınırları ırışat. Sovyet Bolşevikleri doğrultmışlardır. Bunu kastediyorsa, terimoloji yanlış kullanılıyor, bu iki. Bence savaşçı, "kullandığını ve Marksist teoryi "yokalladığını" düşünüyör.

Panorama - Öyle değil mi? LENİN: Değil tabii.

Panorama - Ama, demokras dendi, diktatörlük kuruldu. Yoksulluk yenilecek dendi, yollarla büyük acılar çekildi. İşçi iktidarı dendi, işçiler iktidarda söz hakkına sahip olmadı. LENİN: Doğru. Ama müsadenzile, ben iktidar işçilere aktarmaya ve o arada emperyalist kuşatmayla baş etmeye çalıştım. Za

güstenlik olur. NEP ile yeni reformlar arasında hiçbir ilişki yok. Biz savaş, yoksulluk ve genliğin çok geçtiği SSCB'de, piyasasını kaldırılması sürecine ara verdik ve piyasasının bir süre kontrolü işlemlerini zorunlu gördük. Sımdiki ise çok farklı, bir ekonomide etkinliğin artması için piyasa mekanizmalarının işlemleri. Ayrıca şimdiki geçici bir uygulama olarak devreye sokuyorlar. Piyasa mekanizmalarını çok beğeniyorlar.

Panorama - Ama piyasadan uzaklaşma işe yaramadı. LENİN: Yüz milyonlara SSCB ve Çin yurttışın banına, gıda, sağlık, yakıtlık bakım vb. ihtiyaçları giderilmesi işe bir işe yaramaması öyle olsun. Olay sudur. Mavost SSCB, Çin vb. ekonomiler etkinlik, verimlilik ve teknoloji gelişme bakımından emperyalist ülkelerin gerisinde kalmışlardır. Piyasa mekanizmaları bunun için devreye sokulmaktadır. Ayrıca piyasa bir araçtır. Sosyalizmin hizmetine de girebilir, kapitalizmin hizmetine de, SSCB, Çin vb. toplumlarında.

Panorama - Çok acı bir gruplara yaptınız. Emperyalizm dediniz... Sizin tanımladığınız emperyalizm halâ geçerli mi? LENİN: Tabii her şey şartlara birlikte değişiyor... Emperyalizm, o da değişimle birlikte varlığını sürdürüyor.

Panorama - Siz 1917 öncesi Rusya'da tanım dahil kapitalizmin hakim olduğuna öne sürmüştünüz. Halâ böyle mi düşünüyorsunuz? LENİN: Evet.

Panorama - Kapitalizmin görevini tamamlamadan sosyalizme geçmeye çalışmızın büyük bir hata olduğu söyleniyor. LENİN: Herhalde Rusya'da yayılmasını tamamlaması ve olgunlaşması bir kapitalizm olmadan iktidarı almamızdan söz ediyorsunuz, bir anlamda başa döndük. Sosyalizmin şartı, kapitalizmin üretici güçleri geliştirme anlamında yapacak bir şeyi kalmamış olması değildir. Sosyalizm daha hızlı geliştirilebilir çünkü.

Ekim Devrimi'nin önderi Lenin

Vladimir Ilyiç Ulyanov (Lenin) 1870'te Simbirsk'te bugünkü adıyla Ulyanovsk'ta dünyaya geldi. 1887'de Nardnaya Volya (Halkın Özgürlüğü) grubunun üyesi olan ağabeyi Aleksandr Ulyanov, idam edildi. O sıralarda Marksist faaliyetlere başlayan Lenin Petersburg Üniversitesi Hukuk Fakültesini dışardan bitirdi, daha sonra tutuklanarak 3 yıl sürgünde kalmak üzere Sibirya'ya gönderildi. Sürgün sırasında 1898'de Minsk'te Rus Sosyal Demokrat işçi partisini (RSDİP)'ni kuruluşuna önaşık oldu. Yine sürgünde "Rusya'da kapitalizmin gelişmesi" adlı kitabını yazdı. 1900 yılında İsveç'ye gitti ve orada İskra gazetesini yönetti. Daha sonra parti örgütlenmesi konusunda çıkan tartışmalara uğraştı. Bu amaçla "Ne yapmalı" isimli kitabını yazdı. Partinin 2. kongresinde Bolşevik Manşevik çatışması yaşandı. Plehanov'un Lenin'i desteklemekle men vazgeçmesi sonucu Lenin İskra gazetesinden ayrılarak "Bir adım ileri iki adım geri" adlı yapıtını yazdı. Partinin ancak 1907'de Londra'da yapılan 5. kongresinde Lenin ve Bolşevikler üstünlüğü sağladılar. 1912 Prag Konferansında Manşevikler partiden atıldı, aynı yıl partinin güçlü gazetesi Pravda doğdu. Savaşın başlaması üzerine devimcilerin görevinin savaşı devime dönüştürmek olduğunu söyleyen Lenin, 1916'da sosyalizmin tek bir ölkede gerçekleştirileceğinin öne süren "Emperyalizm, Kapitalizmin son aşaması" adlı kitabını yazdı. 1917 Mart'tında (Eski takvime göre Şubat) Rusya'da devrim başlanıyca Lenin İsveç'ten yazdığı "Uzaktan Mektuplarda" bütün iktidarı Sovyetlere vermesini savundu. Daha sonra aynı fikir ve "Hemen Barış!" savundugu "Nisan tezleri"ni yazdı. Finlandiya'da "Devlet ve Devrim" adlı kitabını kaleme aldı. Daha sonra Petrograd'da gelen Lenin silahlı ayaklanma hazırlıklarına girişti. 7 Kasım 25 Ekim 1917'de Bolşevikler iktidara geldi, barış imzaladı, ardından iç savaş çıktı. Savaş komünizmi dönemini NEP izledi. 1919'da da Lenin, Komünist Enternasyonal'ın kurulmasında öncülük etti. Ancak 1918'de bir sukast sonucu ağır yaralandıktan 1922'de yarı felce uğradı. Stalin'i asırı sertlikle, Troçki'yi ise işlerin yalnızca yönetsel yanını görmekle eleştirdiği "Yaşayış"ını yazdı, ama parti merkez komitesi bu notların 12. Kongre okumasına izin vermedi. 1923 Mart'tında konuşma yeteneğini de yitiren Lenin, 21 Ocak 1924'de öldü.

STAV

Bir Konu Bir Gazeteci

"Özal'ın eli mahkum da..."

Erbil Tuşalpi Türkiye Postası okurlarına uzun boylu tanıtmaya gerek yok. Tuşalp, belgesel değeri tartışılmaz kitaplarıyla, iktidarın şimşeklerini üstüne çeken haberleriyle demokratik kamuoyunda yakından tanınıyor.

"Cumhurbaşkanlığı seçimi" konusunda Erbil Tuşalp ile konuşmamızın iki nedeni var. Birincisi Tuşalp yıllardır Ankara'da ya-

ni politik haberin kalbinde gazetecilik yapıyor olması. İkincisi Tuşalp eski bir asker.

"Cumhurbaşkanlığı ile askerlin ne alakası var?" diye bir soruyu biliyoruz ki, hiçbir Türkiye Postası okuru sormaz. Tuşalp ile konuşmamızın nedeni hem deneyimli bir gazeteci olarak politikacıları tanıması, hem de askerlerin eski bir meslekdaşı olması

Aydın ŞENESEN

-Erbil, seninle konuşmak istediğim konu, Cumhurbaşkanı seçimi... Kim olur Cumhurbaşkanı?

TUŞALP- Öyle bir soru ki, yanıtı da zemine uygun olacak. Geçenlerde Amerikalılar geldi onlar da benzer bir soruyu sordular. Onlara, "Semra Hanım da dahil herkes olabilir" dedim.

-Semra Hanım'ın şansını anlamam da, kocasının şansı nedir?

TUŞALP- Turgut Özal'ın eli Cumhurbaşkanı olmaya mahkum. Sen neden diye sordun diye söyleyeyim. Dünyada hesap sorma rüzgarları esiyor. Turgut Özal, Cumhurbaşkanı seçilemezse hesap vermek durumunda olduğunu biliyor.

-Ben yine de araya girip sorayım: Gücü yeterli mi selimlik için?

TUŞALP- Yeterli! Çünkü geniş bir çevre Özal'ı kolluyormuş durumda. Bunca yapılanların sorumlusu Özal ama, avantajı toplayan da geniş bir çevre. İşte o çevre Özal'ı desteklemek zorunda. Dünya da hesap verme rüzgarları esiyor dedim; Özal 7 yıl Çankaya'ya çıkıp hesap verme işinden kurtulmuş istiyor. Askeri darbelerin ardından hesap sorma işi Türkiye'yi de etkileyecek, etkiliyor.

-Özal'a yine önerir. Ben senin eski meslektaşların

bu işe ne diyeceğini sormak istiyorum. (Erbil Tuşalp eski bir subaydır)

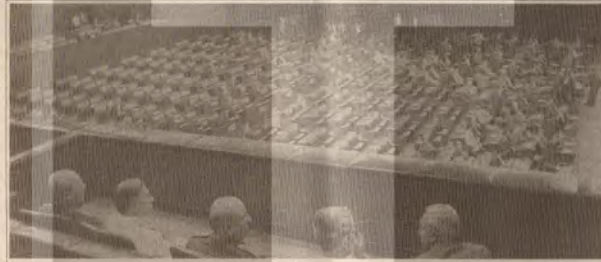
TUŞALP- Siviller için Cumhurbaşkanı, Devlet Başkanı demektir. Askerler için ise Cumhurbaşkanı'nın anlamı Başkomutan'dır. Onlar, Cumhurbaşkanı'nın seçimini, Başkomutan seçimi olarak yorumlarlar.

-Sen böyle konuşunca Özal'ın sortlu fotoğrafları geliyor gözümün önüne... Peki, sözünü ettğin "yorum" karşısında Özal'ın şansı nedir?

TUŞALP- Böyle bir durumda Özal'ın dayanağı demokrasi olur. Özal bunca yıldır birlikte olduğu çevrelerle iş yaptı, onlarla birlikte yürüdü. Şimdi Cumhurbaşkanı konusunda böyle bir yorumla yüzüze geldiğinde "Demokrasi'yi öne sürecektir."

-Kürt sorununa ilişkin gelişmeler Cumhurbaşkanı seçimi konusunda nasıl etkililer?

TUŞALP- Bu iki konunun birbirine ilgiliyi yok! 1980'den sonraki beçenizsizlikler Doğu ve Güneydoğu'da, Anadolu'daki olayları, uluslararası boyutlara fırlattı. Askerler Irak içlerinde operasyonlara giriştiler. Bu konu artık ABD ve SSCB'nin de ilgi odağındadır. Ben anlamam ki toplayan bir konu iç siyasete

Parlametoya tepeden bakanlar Cumhurbaşkanı'na da "Başkomutan" olarak bakıyor

pek yansımaz. İç siyasete yansımaz derken, elbette yansıdığını hepimiz biliyoruz. Özal bu konuda da bir manevra çevirmek isterse, mesela Meclis Başkanlığı için Kürt kökenli birini aday gösterebilir.

-Meclis Başkanlığına aday olanlar arasında Kürt kökenli olan var mı?

TUŞALP- Yok! Yıldırım Akbulut Erzuranlı ama, o da Kürt değil.

-Meclis Başkanlığı seçiminin provası olduğu yolunda değerlendirmeler var. Ne ölçüde geçerli bu tür bir değerlendirme sence?

TUŞALP- Önemli bir göster-

gel Eğer Meclis Başkanlığı seçiminde mesela bir Vehbi Dincerler 90-100 oy alırsa, Özal oturup yeniden hesap yapmak durumunda kalır. Dincerler 50-60 oy da alsa Özal yine düşünmek zorundadır. Ama, Dincerler 4-5 oy alırsa Özal o gün Cumhurbaşkanı başkanlığını ilan eder.

-Yani ANAP grubu'nun tavri bu kadar belirsizci, öyle mi? Muhafazakar kanadın başarısızlığı halinde Özal Cumhurbaşkanı'na kesin ilan eder, öyle mi?

TUŞALP- Vehbi Dincerler 4-5 oy alırsa, en azından Semra Hanım o gece en sevdiği yemekleri yer.

-Şaka bir yana, Özal gücünü

deneyecek Meclis Başkanlığı seçiminde. Tabii bu arada, Özal'a rağmen aday olanların da gücü denenecek.

-Özal'ın dışında kimlerin adı geçiyor Cumhurbaşkanı adayları olarak?

TUŞALP- Benden başka herkesin!

-Ciddi soruyorum!

TUŞALP- Sen ciddi soruyorsun ama, ülkede öyle bir ortam oluşturuldu ki, toprak yapay, tohum yapay, gübre yapay, Ege ürün de yapay tabii. Adından söz edilen bir çok kişi var. Mesela Kasım Gülek'in adından söz ediliyor. Ne metin Karaduman, Meclis Başkanı seçilemezse Yıldırım Akbulut'tan... İsmail Cem Mümtaz Soysal'ın

SHP tarafından aday gösterilmesini istiyor.

-Peki SHP'den Mümtaz Hoca'nın adaylığı önerisine ne deniyor?

TUŞALP- Gülünp geçiliyor. SHP yönetimi ciddiye almıyor böyle bir öneriyi.

-SHP'nin aday göstermesi söz konusu mu?

TUŞALP- 3-5 SHP milletvekili Erdal İnönü'yü aday gösterebilir seçim sırasında.

-Peki Demirel'in tavri ne olur? (diye sorarken, 1977 yılında AP'nin 16. Kuruluş yıldönümü nedeniyle AP Genel Meclis'te yapılan toplantıda Erbil'e yanyana oturup Demirel'e soru sorduğumuz gün gözümüz önünde canlanıyor.

Erbil Vatan Gazetesi, ben de Politika Gazetesi adına toplantıda bulunuyoruz. Erbil, Demirel'e, "Önümüzdeki seçimlerde TIP Sosyalizmin Bayrakları Meclis'e dkeceğiz diye. Siz ne diyorsunuz?" diye soruyor. Demirel sağ elini hirsyle iktidim üstüne گذاđırıp yanıtlıyor: "Siz girseniz girseniz hapse girsenniz, Meclis'e değill!"

TUŞALP- Demirel çok değişik bir görünüm arz ediyor. O şimdiki ne DP'nin mirasçısı, ne eski AP'nin lideri ne de şimdiki DYP'nin başı... O şimdiki "Askeri darbe sonrasının lideri"... "Hayır" diye, başkaldıran insanların sözcüğüne oynuyor.

yor. Darbe sonrasında Burjuva demokrasisinin kurallarına göre işleminin sözcüğüünü yapıyor.

-Samimi mi sence?

TUŞALP- Gorbacov samimi mi sence? Böyle şeyler bilimez. Ama yapıları ve söylemleri bakılır. Demirel "Saha çamurlu, önce sahayı kurulum" diyor. Milli Güvenlik Kurulu bildirisi'nde "İç ve dış mihraklar" lafı geçince partisinin grup toplantısında, "Milli Güvenlik Kurulu ülkenin güvenliğinden sorumludur. Açıklama kimlerdir bu iç ve dış mihraklar?" diye bangır bangır bağırıyor.

Demirel samimi mi? Bu tür endişeler bizim mahallede kaynaklanıyor. Mahalleimiz halkının iktidar şansını görmemesinin endişeleri bunlar.

-Peki Bulgar göçmenleri konusu Özal'ın seçimini nasıl etkiler?

TUŞALP- Özal'ın sözüne, planına güvenilmeyen bir kişi olduğunu dünyaya gösterdi bu olay, inşallah halkımıza da gösterir.

Son olarak şunu söyleyeyim. Türkiye'de ciddi bir politika tahmini yapılabilmek için ciddi bir ortama ihtiyaç var. Bunun için de en başta Anayasa değişikliği gerekiyor. Türkiye'nin ana sorunu şimdiki Anayasa'dır.

"Hatasında ısrar eden bir devlet, devlet olamaz zaten"

Gültekin Gaziöğlü, Türkiye öğretmen hareketinin en önde gelen isimlerinden ve 12 Eylül tarafından kapatıldığı halde hala yaşayan TÖB-DER'in 1976 yılından beri Genel Başkanı. Gaziöğlü, "TÖB-DER başkanlığı siyasi sürgünde de üzerimde kaldı. Sikiyönetim tarafından faaliyeti durdurulan örgütümüzün Kongresi toplamamıza izin vermediği için Başkanlığı devredemedim. Oysa bu onurlu ama yorucu görevi devretmeyi, özellikle de genç arkadaşlara devretmeyi çok istiyordum. Şimdi umut ediyorum ki, TÖB-DER yeniden açılır, ben de Türkiye'ye dönerim ve genç arkadaşlara devredoniz görevi. Biz artık yaşadık sayılır. Biz TÖB-DER başkanlığı olduğumuzda ortakulda olan gençler bugün mesleğimize katıldılar. 12 Eylül'den bu yana geçen süreci çok daha olumsuz şartlarda yaşadılar. Şimdi onları öğretmen hareketinin yöneticiliğinde ve sorunları çözmede daha enerjik daha verimli çalışmalar yapabilirler" diyor.

12 Eylül'den hemen sonra ilk açılan ve en erken sonuçlanan siyasi davalardan birisi de TÖB-DER davası. Sikiyönetim savcılar tarafından açılan davanın aslında, 12 Eylül öncesinde aynı iddiaları yine TÖB-DER hakkında sikiyönetim mahkemelerinde açılan

ve yeterli kanıt bulunamadığı için örgütün mahkum edilemediği davadan çok farklıydı. O dönemde TÖB-DER faaliyetleri alınmış ve hiç bir faaliyette bulunmadığı halde, askeri darbeden sonra yeni bir dava inşa edilmişti. Fakat iddialar, TÖB-DER'in yasal bir örgütken, yasadışı bir örgüte, mevcut nizamı zorla yıkmak için gizli bir cemiyete dönüştüğü gibi eski iddialardı. Bir meslek örgütü olan TÖB-DER, soyut suçlamalara ve yasa maddelerine dayanarak suçlanmış ve hiç bir somut delil bulunmaksızın mahkum edilmişti. 54 TÖB-DER'in çeşitli hapis cezalarına çarptırıldığı, örgütün kapatıldığı, mallarına el konulduğu karar. Askeri Yargıtay tarafından da onanmış, aralarında Gaziöğlü'nün de dosyası olmak üzere, 20 TÖB-DER yöneticisinin dosyaları, yakalandıkları davaya yeniden bakılmak üzere ayrılmıştı. **Davanın bundan sonraki gelişmesini ve nasıl beraat ettiklerini de Gaziöğlü'nden dinleyelim:** "Bir süre sonra sikiyönetim kalktı. Bu dosyaları ayrıntı ile benim dosyam da vardı, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. O sırada yönetici bir arkadaşım yakalandı ve aynı sikiyönetim mahkemelerine sunulan iddianame, benzeri bir iddia ile, yakalanan arkadaşım ve hepimiz hakkında dava açıldı. Arkadaşımız bir süre tutuklu kaldı, mahkeme devam ederken yurtdışına çıktı. Dava bizim bilgimiz dışında devam etti. Yalnız daha önce sikiyönetim mahkemelerinde TÖB-DER avu-

katlarının tahkikatın genişletilmesi, iddia ve delillerin bir bütünlükle incelenmesi talepleri reddedildi. Avukatlar yine aynı talepte bulundular. Mahkeme, Ankara Hukuk Fakültesi profesörlerinden Nevzat Toroslu'ya dosyayı göndermiş. Toroslu da bilirkişi raporunda, TCK'nın 141. maddesinin ihlal edilmediği ve TÖB-DER'in mevcut düzeni yıkmaya yönelik illegal bir örgüte dönüşmediği görüşünü mahkemeye sunmuş. Bunun üzerine yibriliği ile ilerinde benim de olduğum 20 TÖB-DER yöneticisinin beraatlerine karar verilmiş. Mahkemenin savcısı da bir üst mahkemeye itiraz etmeyince, **15 Mart 1989 tarihinde bu karar kesinleşmiş.**

"**Kararı nasıl öğrendiniz?**" "O sırada ben hastahanedeydim. Haberi duyunca inanmadım. İnanılacak gibi değildi. Zira daha önce yakalanan arkadaşlarımız, ki onları TÖB-DER içindeki görevleri bizim kadar önde değildi, onlar mahkum olmuş, cezalarını çekmiş, yeniden özgürlüklerine kavuşmuşlardı. Örgütümüz kapatılmış, mallarına el konmuştu. **"Bu bir yanlışlık olacak"** dedim. Hukukla uzaktan yakından işlemediğim bir durumdum. Aynı davada birinci derece sorumluluğu insanlara beraat ediyor, diğerleri mahkum oluyor, cezalarını çekiyor, örgüt kapatılıyor, daha sonra gizli örgüt olmadıkları ortaya çıkıyor.

"**Şimdi ne olacak?**" "Hukukçular da bu konuyu tartışıyorlar. Görülebilir ki, bir hukuk devletinde böyle birşey olmaz. Bir çifte standart vardır. Bu ortadan kaldırılmalıdır. Bunun ortadan kaldırılma yolu bellidir. Davaya yeniden bakılmalıdır. Bir-

inci mahkemenin kararı kaldırılmalı ve mahkum olan insanların kayıpları giderilmelidir."

"**Bu kayıp nasıl giderilebilir?**" "Elbette ki kayıpları tümünü karşılamak mümkün değildir. Devlet bir insanı 5 sene hapis yatırmış, sonra eline tazminat olarak bir kaç kuruş vermiş bu kayıpları gideremez. Ancak devlet arkadaşlarımızı başka cezalar da vermiştir. Örneğin ömür boyu kamu haklarından yasaklı kılınmak, devlet memuru olamamak, mesleklerinden olmak gibi cezalar verilmiştir. Hiç doğula onlar kaldırılabilir, mesleklerine dönmeleri sağlanabilir. Özgürlüklerinin kısıtlandığı dönemlerde almaları gereken maaşları kendilerine ödenebilir. Böylece devlet, yanlışını tamir etme yoluna gidebilir. Bu sevindirici bir şey olur. Hem yurttaşlar açısından, hem de devlet açısından, Hatasını tamir eden bir devlet herhalde yücelir bundan. Ama hatasında ısrar eden bir devlet de devlet olamaz zaten. Hukuk devleti, demokrasi gibi kavramlarla böyle birşey bağdaşmaz."

Şimdi işin ilginç tarafı, hukukçuların görüşüne göre, tasfihi karar, ya da idare-i muhakeme girişimleri ancak birinci karar veren ya da onu onaylayan askeri yargıtaya yapılabilir. Dolayısıyla askeri yargıtay henüz onadıgı bir karar bu defa gözden geçirilmesi için yine sikiyönetim mahkemesine gönderilecek ve orada davaya yeniden bakılacaktır. Tabi bu kararlar hepimizin bildiği gibi politik kararlardır. Bu ortam içinde çok taraflı suçlamalar sadece bizim örgütümüzde değil, bütün sendikalarda, dernek, parti ve hatta parlamentoya tek taraflı suçlamalar vardı. Ve o zaman

açılan davalar da güdümü davalarıydı. Şimdi deniliyor ki, "demokrasiye döndü ülke, insan hakları yürüyor". Bakalım şimdi TÖB-DER davası bakımından bunu göreceğiz. Gerçekten demokrasiye döndü mü? Avukatlarımız davayı yeniden açmak için hazırlık yapıyorlar.

"**TÖB-DER davasının sonucu diğer davaları da etkileyebilir mi?**"

"Dava, diğer siyasi davalara, askeri mahkemelerde açılan, bir kısmı tamamlanmış bir kısmı devam eden bir takım davalara da örneklik teşkil edecektir bence. Bu sadece öğretmenleri değil, bütün demokrasi güçlerini, demokratik ve hukuk kuruluşlarını, bütün bir toplumu ilgilendiren bir dava."

"**Siz yurtdışına ne zaman çıktınız?**"

"82'nin Ocak ayında beni yurtdışındayım."

"**Eğitim sorunlarına bakışınız bu süreç içinde değişti mi? Öğretmen hareketine nasıl bir katkı düşürünüz?**"

"Yurtdışından size katkılarınız da ya kaybettirdikleri nelerdir?" "Bu çok kapsamlı bir soru. Bu yurtdışında geçirmek zorunda olduğumuz süre bazı bakımlardan bizim için kayıp. Ben kayıpların hesabını daha büyük olarak görüyorum. Ama kazanışınız da oldu. Türkiye'deyken kon Avrupa'daki eğitim sistemi konusunda genel hatlarıyla bilgimiz vardı. Avrupa'da bunu yakından izleme, gözleme şansımız oldu. Türkiye'deki eğitim yaşamının deşpot ve bizi geride bıraktığını gördük. Ayrıca öğretmenlerin haklarını da gördükçe

hepten sarsıldık. Örneğin Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde her öğretmen istediği siyasi partiyeye üye olabilir, özgürce örgütlenebilir, ayrıca sendikadan da hiç bir baskıya uğramıyor, toplumdaki itibar görüyor, işverenle serbestçe toplu pazarlık yapıyor... Ayrıca öğretmenlere düşünce ve görüşlerinden dolayı bir baskı yapılmıyor. Böyle olunca gerçekten bizim ülkemizin öğretmenlerinin bilisi benim gözümde çok daha güzeldi. Eğitim yaşamında basit şeyler bol ki ama, bir zamanlar ben ilkökullü öğretmenliği yaptım, o zaman hiç benim aklımdan, "biz bu çocukları niye böyle sıyah önlük giyemek beyaz yakalı takım zoruunda bırakıyoruz" diye geçmiyordu. Onları neden ders girmenden önce asker gibi sıraya diziyor-

unulmuyor, maddi sıkıntılar da buna elverişliyordu. Ayrıca kadro düzeyinde de yetersizliklerimiz vardı. Burada öğretmen sendikacılığının bizim yürüttüğümüzden de oldukça farklı ve imkapsız olduğunu da gördüm. İsvet Öğretmenler Sendikası'nı ziyarette gittiğimde sendikamızın 110 yaşında olduğunu ve hiç kapatılmadığını, kesintisiz uğramadığını öğrendik. Halbuki Türkiye'de yaklaşık 70 yıldır, her 10 yılda bir, bilemedim 15 yılda bir herşey sıfırdan yapılır ve bu devlet zorunlu olur. Dolayısıyla çok zengin bir bilgi ve tecrübe birikimi olmadı. Avrupa'da bunların çok köklü olduğunu gördüm."

"**Türkiye'ye dönme konusunda ne düşünüyorsunuz?**"

"TÖB-DER davasından beraat ettim ama, daha önce bu davadan dolayı bana "yurda don" çağrısı yapıldı. Bu çağrıya uymadığım için de vatan dışındaki çıkartıldım. Bu davadan beraat ettim ama vatan dışıydık."

Eskiden, biz bu çocukları niye böyle sıyah önlük giyemek beyaz yakalı takım zoruunda bırakıyoruz diye düşünmemiştik"

ruz, her sabah bir de ve içeriyoruz. Ve biz öğretmenler sınıfa girince neden çocuklar hep birden ayağa kalkıp, biz "günaydın" deyince neden hep birden "aağ" diyorlar. Oturun diyoruz oturuyorlar. Bizim eğitim sistemimize militarizmin deşhetti etkisi olduğunu Avrupa'da bilince daha yakından gördük.

Başka tecrübeler de edindik. Belki koşulların elverememesinden ötürüyü, TÖB-DER'de olsun diğer sendikalarda olsun uzmanlaşma bizi çok yoruyor. Yönetimlerde istikrar yoktu. Sık sık değişiyoruz bizim yönetimlerimiz. O nedenle çok genel çalışmalar yapılabilir, sorunların derinliğine

hakklarını heriz çok. Bu haklarımızın geri verilmesi için mücadelet ettim. Aradan üç ay zaman geçti. Bana okunmuş ya da olumsuz bir yanıt vermedim. Bu hakkınım peşine düşüp elde etmeye çalışacağım. Ve alacağımı sanıyorum. Çünkü gerçekten bir geçiş burası. Hiç kimsenin böyle gerekçelerle yurttaşlık haklarını elinden alınamaz, ben kendimi de hiçbir zaman TC yurttaşları dışında hissetmedim yurtdışında. Bıçımse de olsa böyle bir olumsuzluk var. Onun ortadan kaldırılması lazım. Nasıl gelişeceğini şimdiden söyleyemem ama umutluyum Türkiye'ye dönme konusunda da sabırsızım."

UNIVERSIADE
DUISBURG '89

Pekin mi?

Ruhr Havzası mı ?

Geçtiğimiz günlerde önemli bir spor şölenini daha geride bıraktık. Olimpiyatlardan sonra en kapsamlı ve en önemli spor organizasyonlarından biri olan Üniversite Oyunları'nın onbeşinci 22-30 Ağustos tarihleri arasında Federal Almanya'nın Duisburg şehrinde yapıldı.

1949 yılından beri düzenli olarak yapılan Üniversite Oyunları ya da diğer adıyla Üniversite Olimpiyatları özellikle son yıllarda çok ilgi görmeye başladı. İlk düzenlendiği 1949 yılında adı FISU-Spor Haftası olan organizasyona sadece 10 ülke katılırken, 1987 yılında Zagreb'te yapılan oyunlarda ülke sayısı 128'e, sporcu sayısı da 3904'e ulaştı. Duisburg 89'un sadece 4 spor dalında gerçekleştirilmesi sonucu katılan ülke sayısı 93, sporcu sayısı da 2500 olarak gerçekleşti.

Duisburg 89'un sadece basketbol, atletizm, kürek ve eskrim olmak üzere 4 spor dalında gerçekleştirilmesine rağmen rekor düzeyde bir sporsever kitle tarafından izlenmesi organizatörleri bile şaşırttı. Açılış, kapanış ve kültür programı da dahil olmak üzere oyunları 500.000'e yakın seyirci izledi. Organizasyon Komitesi bileti satışından 400 bin mark civarında gelir beklerken, bu rakam 750 bin markı geçti. Diğer yandan, Üniversite Oyunları'nın toplam tutarısı da 12 milyon markı buldu. Bu yılın 7 milyon markını spor sahaları düzenleme ve organizasyon masrafları oluşturan, 4 milyon markı yol yapım ve düzenleme çalışmalarına harcadı.

Rakamlarla Duisburg Üniversite Oyunlarına bu kadar değindikten sonra, bu spor olayının bir de diğer önemli yönlerini irdelleyelim. Oyunların bir diğer ilginç yönü de, oyunlar kapsamında ilk kez düzenlenen kültür festivali ya da programı oldu. Bu festival çerçevesinde F.Almanya ve öteki Avrupa ülkelerinden gelen birçok müzik ve tiyatro topluluğu da oyunlara ayrı bir renk kattı. Aslında bu, Duisburg Oyunları'nın sadece dört spor dalında yapılacak olmasından dolayı doğacak büyük boşluğu doldurmaya yönelik bir girişimdir.

Duisburg Üniversitesi Oyunları'na Türkiye eskrim, kürek ve atletizm dallarında katıldı. Bu spor dallarında sporcularımız daha ilk turlarında elendiler. Ama Avrupa klasmanında önemli bir yere sahip olduğumuz basketbolda, oynadığımız altı karşılaşmanın dördünden galip ayrılarak dokuzuncu olduk

"Üniversite 89" sona erdi

Sporcularımız dönüş yolunda

Bülent ERGİN

Geçtiğimiz günlerde sona eren Duisburg Üniversitesi Oyunları'na ülkemiz dört spor dalında da katıldı. Ancak ülkemizde henüz büyük bir potansiyele sahip olmayan eskrim, kürek ve atletizm dallarında Türkiye bir varlık gösteremedi. Bu spor dallarında sporcularımız daha ilk turlarda elendiler. Ama Avrupa klasmanında önemli bir yere sahip olduğumuz basketbolda, oynadığımız altı karşılaşmanın dördünden galip ayrılarak dokuzuncu olduk.

Ülkemizde futboldan sonra en çok seyirci toplayan spor dalı olan basketbolda milli takımımız, önceki yıllarda önemli başarılar elde ederek ilgi çekmişti. Ancak üniversite oyunları, adından da anlaşılacağı üzere, sadece halen yüksek öğrenimini sürdüren sporcuların katılacağı bir organizasyon. Bu yüzden Üniversite basketbolu milli takımımızda A Milli Takım düzeyinde olmayan sadece altı sporcu bulunuyordu. Biz de üniversite takımımızın koçu Mehmet Baturalp ve bazı milli sporcularımız ile hem turnuvanın sonucunu değerlendirdik, hem de ülkemizde basketbolun sorunlarını konuştuk.

"Sayın Baturalp, Duisburg kenti Üniversite oyunlarına çok ay gıblı çok kısa bir sürede hazırlandı. Genel olarak organizasyonu nasıl buldunuz?"

nasıl yürüttünüz?"

Levent: "Aslında çok yürümüyör. Takımımızın yoğun ve zorlu imdamlarından pek fırsat bulamıyoruz."

"Üniversite ve basketbol arasında bir tercih yapmak durumunda kalsan, ne yönde karar verirdin?"

Levent: "Tabii ki artık basketbol."

"Peki basketbol sana gelecek için yeterli maddi güvence sağlıyor mu?"

Levent: "Bugünkü durumda evet."

"Levent, Duisburg'da yapılan oyunları gördün. Türkiye bu capta bir organizasyonu düzenleyebilir mi?"

Levent: "Kesinlikle hayır. Herşeyden önce bizim bir tesis sorunumuz var ki, çözümü yıllar alabilecek bir sorun."

"Yusuf, bu senin katıldığın ilk Üniversite Oyunları. Duisburg'da ilk kez bir de kültür festivali düzenlendi. Kültür programını izleyebilirsin mi?"

Yusuf: "İzlemek isterdim. Ama yoğun bir maç programımız vardı. Sadece bir kez bir hard rock konserini izleyebildim."

"Yusuf, milli takımımızın sence en büyük sorunları nelerdir?"

Yusuf: "En önemli sorunlarımızdan biri uzun adam sıkıntısı. Yeni yetişen genç sporcular milli takımımızın ihtiyaç duyduğu uzun adamlar değil. Bunun dışında milli takımımızın ulus-

2

Bu serinin ana kaynağını, Federal Almanya'da (FAC) çıkan "Der Spiegel" dergisinin 19/89 ve "Stern" dergisinin 20/89 sayılarında yapılan serbest çeviri oluşturmaktadır.

Modern uyuşturucu: TV

Kuş beyinli !

Uzun süre TV seyreden çocuklarda hırçınlığın yanında, yalan söyleme de baş göstermektedir. TV seyrine dalan çocuğa, "Dersini yapip yapmadığı" konusunda sorulan soruya genellikle verilen yanıt, ya "Biraz sonra yapacağım", ya da "Çoktan yaptım"dır. Gerçekte ise verilen ev dersleri çoğu kez yapılmamıştır.

Kablo televizyon kuruluşları arasında sadece SAT- 1 ve RTL-Plus, seyircilerini ayda 500 seri filmle "beslemekte". Özellikle çocuklar bu seri filmlerin "abonesi" durumundadırlar. İsmen tanımadıkları seri ve film kahramanları genel olarak yoktur. Çocukların TV seyretme sürelerinin yüzde 45'i, SAT 1 ve RTL-Plus ekranlarında ölmekte geçmektedir.

"Mutlu son" ve "seri kavgacı adam" filmlerine ağırlık veren SAT 1, programının hergün 10 saatini bu tür filmlere ayırmaktadır. RTL de her 4 kadar saat spor, seks ve pornoza zaman ayırmaktadır. Bu tür yayınlar, zaman zaman 25 milyon seyirci toplayabilmektedir.

TV yayınlarının her türlü çocuklar arasında ilgilie izleniyor. Özellikle "Reklamlar" çocuk dünyasında ayrı bir yer alıyor. FAC'de her 3 çocuk odasından birinde, o evin ikinci televizyonu bulunmaktadır. 10 milyon video aparatı satışıyla 1988 yılı, elektronik endüstrisinin altın yılı olmuştur. Kaset satışı, 1,6 milyar DM. ile zirveye ulaşmıştır.

Bu koşullar altında çocukların beden ve ruhi gelişmelerinin sağlıklı olmasını beklenir mi?

TABAK GÖZLÜ, KUŞ BEYİNLİ

Çocukların TV tutkunluklarına karşı anne ve babaların tutumu nedir? Araştırmalar, anne ve babaların yüzde 60'ını, çocukları için hangi programın yararlı veya zararlı olduğunu bilmediklerini gösteriyor. Çocuklar ve TV konusunda bir dizi uzman birleşiyor: "Çocuklarımız TV denilen modern uyuşturucunun tutasındırlar."

Durum, TV tutsaklığı açısından "büyükler", anne ve babalar için de aynıdır. Dallas'ta seyreden genç kız "Lucie'nin" gıysılarına, kullandığı arabaya özenmekte, kendisini onun yerine koymaktadır. Her genç erkekğin gönlünde KITT gibi konuşan bir araba

dengeşizlik yaratığını ve tembelleştiğini, belirlere, bu görüşü paylaşan bilimsel ve araştırmacıların artığını söylüyor. Çocuk bakımcıları ve ilkök öğretmenleri, hafta sonunu TV karşısında acap figürlerle dolu filmleri, her serisi bir cinayet mangi üzerine kurulu "Derrick", ölmez kahraman "James Bond'u" ve "Tatort'u" seyretmekle geçen çocukların, çokuk bahçesi veya okul bahçesindeki saldırgan ve hırçın davranışlarından ve gördükleri bu tür filmlerin sahnelerini tekrarlama larından yakınıyorlar. Bu sahneler çok kez birinin yaralanması veya "ölmesi" ile son buluyor. Çocuklar gördüklerini kendi benliklerinde yaşıyor ve yaşıyorlar.

ÇOCUKLUKLARI YOK OLAN ÇOCUKLAR

FAC'nin Freiburg şehri çokuk yuvası eğitimcileri, çokuk grupları arasında yaptıkları test sonucunu, "televizyonun çocukların konuşma yeteneklerini engellediği ve olumsuz etkilediği" şeklinde açıklıyorlar.

Çocuklar arasında bu test şöyle yapıldı: Önce çocuklara eğitimcilerin den biri tarafından bir hikaye okundu. Daha sonra TV'den bir parça gösterildi. Daha sonra çocuklardan okunan hikaye ve gösterilen film anlatımları tane tane okunan çocuklar, TV'den gösterilen filmi tam bir cümle kurmadan, sahneleri birbirine karıştırarak anlatırlar. Bundan çıkarılması gereken sonuç: Yüz şeklinde okunan, bu tür görüntülerden pedagojik açıdan çok daha kalıcıdır.

Okul çağına kadar olan dönemde TV seyredilmiş, üzerinde ciddi tartışılmalara gerektiren bir konudur. Heidelbergli Prof. H. Heinrichs, TV'nin, okul çağı öncesinde çocuklarda konuşma yeteneği ile ilgili olan beyin sol tarafının gelişmesini engellediğini söylemektedir. Doktorlar, çocuklarda TV tutkunluğunun davranış bozukluğuna, hareket tembelliğine, uyku rahatsızlığına yol açtığını belirtiyorlar. Sosyologlar TV'nin, gençlere terbiye ve adap kurallarına aykırı davranışlar kütü örnek olduğunu dile getiriyorlar. Diğer çevreleri TV sayesinde çocukların "çocukluklarını yokolduğunu" belirtiyorlar. ABD'li araştırmacı N. Postman, TV "kavrama ve anlama gücünü, algılama

Nihat Behram'ın "Gurbet" romanı ve "İşkencede ölümün güncesi" adlı belgesel anlatısı Almanca yayınlandı

Türkiye'de yasaklıyken!

FEDERAL ALMANYA'DA KAMPANYA İLE TANITILYOR

Nihat Behram'ın iki kitabı F. Almanya'da "Peter Hammer Verlag" tarafından yayınlandı. Behram'ın "Gurbet" adlı romanı geçtiğimiz yıl "Can Yayinevi" tarafından, "İşkencede ölümün güncesi" ise yine geçen yıl "Yurt ve Yayın Dağıtım" tarafından Türkiye'de yayınlanmıştı. Ancak ilk baskısı 1977 yılında "May Yayınları" tarafından yapılan ve "Ser verip sür veremeyen yığit" adıyla yayınlanan ve işkencede katledilen İbrahim Kaypakbayrak'ın hayatını konu edinen, "İşkencede ölümün güncesi" isimli belgesel anlatı, Ankara DGM tarafından toplatılarak, yasaklanmış, yayıncısı mahkum olmuştur. Aynı günlerde, Behram'ın baskısı yapılmakta olan, "Yürekləri safakta kıvılcımlar" adlı kitabına da, yine Ankara DGM savcısı Ülkü Coşkun'un şifahi emriyle, basımı sırasında matbaada, onbeşbin olan tüm nüshaların polise el konmuş ve yayıncıların siyasi polisçe gözetilme istemiştir.

Behram'ın kitaplarının Almanca konuşan ülkeler yayın haklarını alan Peter Hammer Verlag, kamuoyuna yaptığı yazılı açıklamayla olayı protesto ederek, "İşkencede ölümün güncesi"ni bu yılki ilk programına aldığını açıklamıştır. Kitap Almancada "Kanayan Mayıs" adıyla yayınlandı.

Peter Hammer Verlag, Behram'ın Almanca yayınlanan kitaplarıyla ilgili olarak, bir dizi etkinliğin yer ayırdığı bir de kampanya düzenliyor. Her iki kitap da, Türkiye'deki düşünce özgürlüğüne olan düşmanlığı hedef alan bu kampanyanın ilk etkinliği olarak, Almanca konuşulan ülkelere afişlerle tanıtılıyor. Afişlerde, "Bu kitapları komşuna da hediye et" cümlesini taşıyan bir bant bulunuyor. Kampanya Eylül ayında başlayacak, Almanya, Avusturya ve İsviçre'de düzenlenen toplantılarla sürecek. Verlag, Ekim ayında da "Ulusallararası Frankfurt Kitap Fuarı'na bu kitapları katılıyor.

Gurbet ve İşkencede ölümün güncesi isimli kitaplar

Nihat Behram'ın "İşkencede Ölümün Güncesi" isimli kitabın Almancasına yazdığı önsözü yayınlıyoruz

Eylül'ün son günleriydi. 1973'ün Eylülü...

Baharın acıya karşıladığımız, yazını acıya geçtiğimiz bir yılın, yine acılara bulanmış gözyüdü. Hem İstanbul'daydım, hem değil. Bir yamın İstanbul'daydı, bir yamın binlerce yıl uzadımda İstanbul'un. İstanbul, uzaktan sadece göğünü görebildiğimiz bir şehir idi. Ona da ancak, ulaşabilsenek eşek, pencerelelerinden parmaklıkları arasından görebiliyorduk. İstanbul'un ortasındaydık fakat İstanbul'da aramızda kalın taş duvarlar vardı. Aylardı, Davutpaşa Askeri Cezaevi'nin bir köşesindedim. Herkesin özgürece yaşadığı bir dünyanın özlemiyi, İstanbul'un başına yara gibi oluşmuş o loş izbelikte, 1973'ün güz günlerini sayıyorduk. Özlemlerimiz diri kalmış, onurlu bir şekilde yaşama direncimize bağlıydı.

Eylül'ün son günlerinden biri. Cezaevine, gıştılar, yiyecekler arasında parça parça konuş, içerde monte ettirdiğimiz küçük pilli radyomuz var. Küçük radyomuz, dünyadan haberler taşıyan bir sevgili gibi koynumda. Sabahın alması. Yaşam içinde, radyoyu kulağımda da yamış, birşeyler duymaya çalışıyorum. Birbir çuvarı arasında, dalga dalga, kırk dokuz bir haber geldi ki: "Şil'de... Pablo Neruda'nın... ölüm haberinde kısaca... toplanan kalabalık..."

Elindeki kitap değili ki, gözümdü dayıyo tekrar tekrar okuyorum. İnankem istemediğin şeyi, tekrarlama tekrarlama kendini alıştırma. Altı üstü, derme çatma bir küçük radyocu. Duyduğum haberi, yamımdaki yatağa yatan, işkençe yatan, arkadaşışımın inlemeli değili ki, "Neşin var, bir şey istiyor musun?" diye soruydu. Duyuyorsun, bir hastan "ayrıştı"...

yazdığım -bir kısmı lbo'ya ilişkin olarak elinizdeki şu kipta yer alan- olayların ilk uçları o günlerde içimde birikti. Doğal olarak da Neruda'nın, "öğülleri Ölen Anlara Türkü'süyle. Ben de, ilk şiir kitabı darcibler tarafından yasaklanmış genç bir şair olarak cezaevindedim.

1968'in, tüm dünyada yaşanan sosyal sıkışıklığı, Türkiye'de de iklim alanı içine almıştı. 1965-1967'de, özellikle yüksek öğrenim gençliği içinde yoğunlaşan ve yaygınlaşan hareketlilik, gerek yüksek öğrenim kurumlarında gerekse ülkenin siyasi yapısında demokratik talepler içermektedir. Bu hareketlilik, Avrupa'daki 1968 olaylarına koşut olarak, Türkiye'de de şıracımları yapıpştı. Herşün kitesele öğrenci, gençlik hareketleri yaşanmaktaydı. Güvenlik güçlerinin bu hareketlere silahlı müdahaleleri ve gençlerin öldürülmesi başlanmıştı, yer yer gençlerin de silahlı korunma eylemlerini birliğinde getirmişti.

Türkiye'deki 1968 hareketliliğinin Avrupa'dakinden bir temel farklılığı vardı. Türkiye'deki mücadele, anti-empiryalist, anti-faşist politik istekleri de içermektedir. Bu açıdan İstanbul Boğaz'ında demirleyen Amerikan askeri deniz filoları, Nato devletleri ve faşist örgütleri, devrimci gençleri protesto eylemlerini protesto ediyorlardı. Önderlikleri üniversite öğrencilerinden oluşan ve düzene isyanı öneren politik örgütlenmeler, bu eylemleri...

keme kararlarıyla idam edildi. Karadeniz kıyısındaki Kızıldere köyünde kuşatılan, yine bu dönem eylem önderlerinden on genç, tank ve ağır silahların ateşleriyle, cesetleri bile tanınamazca şekilde katledildi.

1974'e dek bu yoğun faşist terör sürdü. 1974 genel seçimlerinden sonra genel af ilan edildi. 1974 Genel Afıyla özgür kalıp, günlük bir gazetede çalışmaya başladığımızda, yaşadıklarımızı yazmak, acılarının tanıtılması, olduğum insanlara veriliş bir söz, halkıma karşı bir ilk görev olarak karşımıza duruyordu. Genel Af'ın kısmi özgürlük ortamına rağmen, 1971 döneminin karanlık günlerini yazmak, gerçekleri ortaya çıkarmak, düzeni eleştirmek yine yasak altındaydı. Söz gelimi lbo için, bir cümlelik resmi tutanak dışında bir şey yoktu ortada: "Gözetiminde olduğu sırada, 18 Mayıs 1973'te intihar etti!"

Bu yaşadık delmek gerekliyordu. Bu delikten insanlığa seslenmek gerekliyordu.

1976'da gazetede yayımlanan, bu belgesel anlatı, hakkında bir çok dava açılmasına neden oldu. Kitap olarak yayını ise, çok kısa bir süre sahte kalabilirdi. Çok kısa bir sürede, ardı ardına bir çok basım yapıldı. Güvenlik güçlerini, daha da teğalandırıyor, matbaa ve kitabı basma yayınevine basını yayınevine...

boyutlarla kendi tarihini tekrarlamasına seyyire kalıyor. 1980 askeri faşist darbesinin şefi Kenan Evren'in, Almanya'da şatafatlı törenlerle ağırlanması bunun bir kanıtı değili midir? Öyleyse, elinizdeki şu kitabın Almanca yayınlanmasının bir de bu açıdan gereği doğuyor.

Dokuz yıldır sürgünde yaşadığım Avrupa'da gördüm ki: Türkiye'de yaşananlar, genel hatları dışında pek bilinmiyor. Türkiye'de, "göçmen işçi" imajı dışında pek tanınmıyor. Ana kaynak, günlük basın haberlerinin ötesine geçmiyor. Kitabım Türkiye'de yayınlanırken yaşadığım duygunun kizini, Almanca'da yayınlanırken de taşıyorum: İnsanın ilgilendiren bir acı varsa eğer, ortaya çıkmalıdır. Çıkarılmalıdır. Çünkü acı, insanlığın acısıdır. Dostoyevski'nin dediği gibi, "Dünyanın neresinde bir acı varsa onu kendi acımız bilmiyoruz."

Bir diğer gözlemim ise, Avrupa'da 1968 kuşağı için, Avrupa dışına ilişkin pek bir belge bulunmadığı, pek bir şey bilinmediğidir. Geçtiğimiz yıl, 1968'in yirminci yıldönümü nedeniyle çokça yorum yapıldı. Tüm yorumlar esas olarak Avrupa metropol ülkeleriyle sınırlıydı. Bu nedenle de bir yanlışla eksikti. Elinizdeki kitap, biraz da, belki bu açıdan, 1968'e'nin demokrasit ateşiyi dolu, yüksek öğrenim kuşağının Türkiye'ye misiridir. Bizim gibi ülkelere, 1968 gençliği, ülkeleri tarihine böyle bir hayat çizdiler, böyle bir miras bıraktılar.

İşte, lbo'nun ayağını bastığı toprak: Dağ ve zindan. Varoluş oldu, diye bırakıldığı yerden kalkıyor ve karlı yalın dağlara çıkıyor. Masal anlatılabilir, Masal dihyer anlatıldığı sanılabilir. Ama anlatılan her şey sadedir ve yaşanmış gerçek...

BİZE GELEN KİTAPLAR

**Gözlerini
değiştirsinler
çocukların**

Öykülemeler
Belge Yayınları
Fiyatı: 7,40 DM
İSTEME ADRESİ:
Türkiye Postası, Kardinal
Galenstr. 31, 41 Duisburg 1

"Gözlerini Değiştirsinler Çocukların" isimli kitap Ayfer Coşkun'un ilk kitabı. Coşkun bu öykülerinde, 12 Eylül'ün cezaevi kapılarında yığıldığı çocuk ve kadınların gerçek yaşamlarından bir kesit sunuyor ve yakından tank olduğu olayları anlatıyor.

Hukuk öğrenimi gören ve Türkiye'de bir süre avukatlık yapan Ayfer Coşkun, 1984 yılında bir Paris'e yaşıyor. Yazdığı bazı öykü ve denemeleri Türkiye'de Varlık, Adam Sanat ve Milliyet Sanat dergilerinde yayınladı.

"... Ne çok da dondurma almıştım babası o gün. 'Çukula-talı' demişti isteksizce. 'Az olsun ama' diyen çukula-mıştı. İsterse pasta da yiyebilirdi. İnadına yememişti, inadına. Yinelemişti annesi. Oranın pastası çok güzeldi. 'Hayır, hiç canım çekmiyor.' demişti. Annesiyle babası telaşlı telaşlı baka-mışlardı. Dondurmayı, pastayı geri çevirsin, olacak iş miydi?"

Bir gece önce, tam bir gece önce öğrenmişti gideceklerini, kendisini babaannesine bırakacaklarını. Niçin yamıştı birdenbire? Anımsamıyordu. Ama yamıştı. Her yaptığı gibi doğruca onanın odasına yönelmiş, elini kapıya uzatmıştı ki...

"Yarın son günümüz. Hissetmemesi gerek." diyor-du babası. "Bir süre izmir'de çalışacağınızı söyleriz. Bizle mekup yazabileceğiniz, bizim de ona yazacağımızı... Ama böyle dudakların titerse, nasıl yaparız?"

Biliyorduk gideceklerini. Ne pasta, ne çukulatalı dondurma umurundaydı. Onları istiyorduk. Onları istiyorduk...

("Bu Masalı Sevmedim" adlı öyküden bir bölüm)

El veriyor elveriyor, dokülen kan öfkesinde dal uzatmış el veriyor

Yol veriyor yol veriyor, sarı yamaçlar derdimize geçit açmış yol veriyor

Gül veriyor gül veriyor, azizler sevgimize yürek yürek gül veriyor

Söz veriyor söz veriyor, dövüşenler cengizime oğul oğul söz veriyor

Dal çiçeğe dağ kaçağa ay denize gün açacağı can bileğün ten kucaga çok kına sür veriyor.

[Cenk Çeşitlemesi isimli şiir kitabında yer alan, Yurt Kitap yayını]

**Cenk
Çeşitlemesi**

Nihat Behram'ın yeni şiir kitabı "Cenk Çeşitlemesi" Türkiye'de Yurt Kitap-Yayın tarafından yayınladı, isteme adresi: Yurt Kitap yayını

Dünyanın borcu var

Olur mu?

"Savaş Adaleti"nin sonuçları

Dünyamızda borçlu ülke sayısı ile birlikte borçlu olan ülkelerin borç miktarları da artıyor. Bu artış artık için için den çıkılmaz bir durum yaratıyor.

Yandaki sütunlarda okuyabileceğiniz gibi, bu içinden çıkılmaz durum soyut bir problem olarak, yani devletler arası alacak-borç hesaplarının sadece ürkütücü rakamları olarak kalsa iyi... Sonuç milyonlarca insanın yoksulluğuna, perişanlığına yolaçarken, askeri darbeleri, diktatörlükleri gündeme getiriyor, demokratik birikimlere saldırılara zemin hazırlıyor.

Borçlu ülkeler bu duruma çözüm ararken, "Tüm borçların reddedilmesi" önerileri ortaya çıkıyor. Böyle bir önerinin yaşama geçmesi kuşkusuz, borçlu ülkelere alacaklı ülkelere olan bağımlılığına son vermede önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Ama Öte yandan, devletlerarası gerginliklerin artmasına, alacaklı ülkelerin borçlu ülkelere dolaylı-dolaysız müdahalelerine de "gerekçe" yaratabilecek bir adım olarak da görülüyor.

Sorunun çözümü için borç taksitlerinin küçültülmesi ve uzatılması, faizlerinin indirilmesi gibi teknik yaklaşımlar da, dünya ekonomisinde egemen olan kurumlarda içinde ele alınıyor. Ancak, borçluları ve hatta alacaklıları da rahatlatacak somut bir yaklaşım henüz söz konusu olmuyor.

Galiba köklü çözümler, sorunun kaynağı ve birikiminin ana nedenlerini irdelemekten üretilmiyor. Böyle düşünüldüğünde "Dünyanın borcu" nasıl birikti sorusu akla geliyor.

Devletlerin sınırlarının ve zenginliklerinin savaşlarla belirlendiği bir dünyada yaşıyoruz. Kıymı ve talan ortamında ki kapışmadan çıkan sonuç, bugün ulusların zenginliğini ortaya koyuyor. Yani güce ve şiddete dayanan "Savaş adaleti"nin yaptığı bir paylaşımın geçerli gezegenimizde.

Sanıyoruz ki, böylesi "adil" bir paylaşımın tartışılması gerekiyor.

10 büyük borçlu

Meksika	(*) 4.90 \$
Arjantin	3.21 \$
Brezilya	2.68 \$
Hindistan	2.32 \$
Şili	1.21 \$
Filipinler	1.02 \$
Yugoslavya	0.92 \$
Çin	0.91 \$

(*) Tüm rakamlar milyar dolar olarak, 1989 yılı 30 Haziran ayı rakamlarına göre verilmiştir.

Venezuela: 29 Milyar dolar dış borç yükünün sonucu alınan ekonomik önlemler, sabrı taşıncı, Karakasi sokaklarında polis ile halk arasında çatışma çıktı. Şubat'taki olaylarda 297 kişi öldü.

Gelişmekte olan ülkeler içinde Brezilya, 115 milyar dolara ulaşmış bulunan dış borcu ile birinci sırada yer alıyor.

Latin Amerika ülkeleri hükümetleri giderek derinleşen ekonomik krizlerine çare bulmak amacıyla IMF'nin hazırladığı ekonomik önlemleri bel bağlarken, halkın tepkisini de giderek daha yoğun biçimde topluyorlar. Meksika'da uygulanan Brady Planı'nın bundan sonra uygulanacağı ülkelerin başında Kosta Rika, Filipinler ve Venezuela bulunuyor.

Dünya'nın en borçlu ülkeleri arasında Latin Amerika ülkeleri ve bunların da başında Brezilya yer alıyor. Şu sıralar Brezilya Kongresi, alınması gerekli acil ekonomik önlemleri tartışıyor.

Aylık enflasyon oranının yüzde 30 civarında olduğu Brezilya'nın büyüme hızının ise sıfır olduğu belirtiliyor.

Brezilya'nın çözülmesi gereken sorunlarının listesi oldukça uzun. Enflasyon, sanayi ve teknoloji politikaları, bütçe açığı, siyasi istikrar. Ancak Brezilya'nın ekonomi uzmanları en acil çözülmesi gereken sorun olarak dış borçlar sorununu öne çıkarıyorlar ve çözüm yolları öneriyorlar. Önerileri ise yüzde 50 oranında in-

dirim, ya da önemli oranda rahatlatma sağlanması. Bu sorunun halledilmesinden sonra ülke içi ekonomik önlemlerin de alınmasıyla rahatlatma olacağına inanıyorlar.

Bu arada 15 Kasım'da yapılacak başkanlık seçimlerinin heyecanı ve politik hareketliliğinin de işin içine girmesi bu dönem-

de köklü tedbirlerin alınmasının zorluğunu da beraber getiriyor.

Meksika'ya yardım

Brady planının uygulandığı ilk ülke olan Meksika'dan sonra sırada Kosta Rika, Filipinler ve Venezuela yer alıyor.

Ancak, yardıma rağmen 1982'den beri Meksika'nın ekonomisinde herhangi bir gelişme göstermedi. Örneğin tarımsal ürünlerdeki gerileme, yaygın olarak açlık ve öncelikle ABD'ye olmak üzere kuzey'e doğru bir

bazı IMF tavsiyelerini uyguladıkları belirtiliyor.

1944 yılında Uluslararası Para Fonu'nun oluşturulmasında ünlü ekonomist John Maynard Keynes'in de önemli katkılan olmuştur.

Adı IMF ile birlikte anılan Dünya Bankası ise genellikle direk olarak insanların yaşamalarına ilişkin alanlarda okul, hastane, yol ve köprü yapımı gibi alanlarda yardım ediyor.

Arjantin: (Dış borç 60 milyar dolar)

Arjentin: (Diğ. borsal 40 milyar dolar)
Diğ. borsal 60 milyar
Doları bulan Arjentin IMF'nin ekonomik politikası da yardım edemedi.
1988'de hiperinflasyon ve yüksek fiyatlar hatta satışa sürüldü. Yeni Başkan Carlos Saul Menem'in vergileri yükseltmek, bazı sübvansiyonları keserek ve devlete ait bazı sanayi kuruluşlarını satarak geçilemez. Temmuz ayında yüzde 200 olarak hesaplanan hiperinflasyonu düşürmeye çalışması oluyorki fiyatlarının aniden yüzde 600'ü gibi korkunç bir oranda artması önleyemedi. Ajanın hükümeti IMF'den yeni yardımlar bekliyor, ancak diğ. borsaların yeniden düzenlenmesine dayanarak Brady planını uygulayacağı ülkeler arasında şüpheli görünüyor.

İMF şeytanlaştırmıştı

Geleneksel olarak IMF yöneticileri basına açılmaya yapmıyorlar. Ancak Fransız asıllı yönetici yönetici Michel Camdessus bu kuralı kırıp ve Time muhabiri ile bir söyleşi yapıyor. Uluslararası Para Fonu'na yapılan eleştirileri ve Fon'un politikasını değerlendiren Camdessus ile yapılan söyleşinin özetiini yayınlıyoruz.

IMF yoksul ülkelere "kötü eleştiriler" olmakla suçlanıyor. Ne dersiniz?

Evet, dünya'da bazı adaletsizlikler var ve dünya'daki bazı sistemler yoksul ülkelere de gelmesini sağlayacak gibi çalışmıyorlar. Ama biz, bazı önlemler alıyoruz, ve bazen bu önlemlerin uygulaması zor olmaktadır.

Eleştiriler ayrıca IMF'nin bir borç toplacı ve Wall Street'i korumakla görevli polis olduğu konusunda yoğunlaşıyor.

Wall Street bankacılarına IMF'yi kendisi aletleri gibi gördüklerini söyler. Onların borçlarının düzenli olarak geri ödemesini için ezen görevimizdir bir gerek. Dünyanın finans sistemindeki itirakları korumak Wall Street'in ortakları değildir.

Neden IMF'nin boylesine olmuyorsunuz bir imajı var boylesine?

Uzun zamandır ekonomik olarak bütün tavsiye almış fakat başarısız geçmişim hükümetlerin günah keçisi durumundayız. Biz düşüdüğü ki, ülkelerinde insanlarını, "Bu bizim suçumuz değil, IMF'nin suçudur" derlerse bu onlara yardımcı olur. Şimdi görüşün ki, bu yanlışmış.

Neden?
Ben hükümetlere, "Bize gelmeye mecbur değilsiniz. Ama eğer geliyorsanız, halkınıza, iktisadi liderleri olarak bunu neden yaptığınıza anlatın." diyoruz. Brezilya ile çalışmaya başlamamızı ayarladı. Neden? Çünkü IMF şeytanlaştırmıştı.

Olayların sorumlusu hükümetler

Camdessus, Venezuela ve Ür'dünde ekonomilerin zorluklarını iyi açtığı olaylar hakkında IMF ve tavsiyelerinin hiç bir sorumluluğu olmadığını aksine bu tavsiyeleri uygulamaya çalışan yönetiminin hatası olduğunu savunarak soruları devamlı şöyle yanıtladı:

Venezuela Başkanı Perez, IMF'nin hasta bir ülke, kapasitesinin üzerine işleme yeterli olup olmadığını sormadan ilaç verdiği söyleyerek şikayet etti.
Genel olarak bir ülkeyi has-

M. Camdessus: IMF yöneticisi

ta kabul ediyoruz, ve ona sağ ve alandaki ameliyat yapıyor doktor gibi acilen müdahale ediyoruz. Yani görevimiz o anda o zamanı var olan ilaçla yapıyoruz. Eğer özellikle uluslararası para o sırada hastaya morfin vermek için orada değilse, operasyonu eldeki ilaçla yapıyoruz. Byleksi hastayı ölüm teki etmekten daha doğru olur.

Hangi ülkeler düzenli olarak IMF yardımına gereksinim duymuyorlar?
Tayvan şükür olsun ki, doğru politikalar uyguladıkları için IMF'ye gereksinim duymayan ülkeler de var. Bütün ülkeler hasta yatarlar.

Ama goryorsunuz ki, dışardan uyarılmasını ekonomileri de gelişmelerin önünde yaşıyor. engelleri kaldırmanın çabalarını nerele olabileceğini görüldü.

olarak açık ve öncüllü ABDye olmak üzere kuzey'de bir güç tehlikesi gündeme getiriyor.

Uluslararası Para Fonu, destekleyicileri tarafından zor durumda bulunan ülkelere karşı para vermek, gerekli programları yardım ettiği ve çıkmazdan kurtulmalarını sağladığı ifade edilerek övüldü. Diğer yandan ise, uygulamalarını gördüğü program ve politikalar sonucu etrafı fakirlik, sosyal istikrarlılık ve ayaklanma dağıttığı için kızıyordu. Örneğin, 1988'deki seçim kampanyasında Carlos Andres Perez, IMF'nin ekonomik baskıcı politikasına karşı çıkan konuşmalar yapıyordu.

Ekonomik kriz yüzünden
Venezuela hükümeti içinde bulunduğu büyük ekonomik krize karşı herşeyi rağmen IMF yardımını kaç kurtulan olarak görmiş ve uygulamaya koymuştu. Ancak, bu politika sonucu fiyat artışıları ücretlerin çok üzerinde sayılmaya başlandı. Sabrı taşıyan halk geçiçimiz Subat ayında, Caracas sokaklarına dokülmüne gvenlik güçleri ile çıkan çatışma 297 kişinin ölmesine yol açtı.

Buna çok benzer bir başka örnek de Ür'dünde yaşanıyor. IMF'nin direktiflerini uygulayan Ür'dün hükümeti yakıt ve sula-ma sübvansiyonlarını keski ve ardından fiyatları serbest bıraktı. Ardından ülkede fiyatlar da hükümet baskısı yağındandı. IMF buna da bir çözüm bularak Ür'düne uzun vadeli olarak verile 97 milyar dolar borç daha ver-di.

1984 yılında IMF ile yapılan tartışmalar ve ardından uygulanan sıkı ekonomik önlemler sonucu Dominik'e çıkan çatışma 90 Dominiklin ölümü ile sonuçlanmıştır.

Kimileri tarafından kaç kurtulanı ise canavar gözü ile bakılan IMF, Di Dünya Savaşının bitirilmesi bu yana tüm dünya ticaretinin polisi" görevini üstlenmiş bulunuyor.

IMF son birkaç aydır, çiftlik büyüyen borç indirimi sağlaması yüzünden, işinde Dünya Ülkelerinin de 1982'den beri varlığını koruyan ödeme krizi yüzünden politikasından önmeli bir değişikliğe var. Arık ABD Hükümetleri Nicholas Brady'nin adını taşıyan borç indirimi politikasını destekliyor.

Batılı ülkelerin yanı sıra, Macaristan, Polonya, Yugoslavya ve Romanya'nın en azından

Mafya:"Affetmeyiz!"

Carlos Valencia: 39 yaşında, Yüksek Mahkemesi Başkanı, 16 Ağustos günü Kolombiya'nın başkenti Bogota'da arabasını sürerken kaçan kizillerle öldürüldü. Valdemar Franklin Quintero: 49 yaşında, Polis yüksek görevlisi, 17 Ağustos günü dünyanın ikinci başkenti olarak tanınan Medellin kentlinin kuzeyinde arabasıyla bir insanı öldürdü. Luis Carlos Galan: 46 yaşında, Liberal Parti Başkanı adaydı. Seçim gezilerinden birisi sırasında Bogota'nın kuzey yakasında arabasıyla bir malatı ile korduktu.

Ağustos'un son haftası Kolombiya'da çok geç kişi için bir ölüm-kalım savaşı sürüyordu. Ve hala da sona ermiş değildi.

Dünyanın en güçlü yuştırucu Malayızın şerhi hükümeti, yuştırucu ticaretinden tutuklanırlarına ilgili olarak çıkartacakları bir affa karşılık ülkenin 14 milyar dolar karşılığında diğ. borcunu ödemeyi önererek kadar da çıkırlar.

Yıldırım yuştırucu mafyasının vahşi eylemleri ve cinayetleri yüzünden kana bulanan Kolombiya'da bu yıl kurbanları meşih şahid davet görevlileri oldu. Geçen yılların rakamlarına göre nüfusu toplam 32 milyon olan Kolombiya'da bir yılda çoğu

yuştırucu ticarete bağlı olan 15 bin cinayet, günde ise 41 cinayet gerçekleşti. (Son 6 yılda 108 polikay, 157 hakim, 17 gazeteci, 1636 polis, 438 asker ve 3100 sivil halkın kişi kişi yuştırucu mafyası tarafından öldürüldü.) Yuştırucu ticareti yapmıyacak yarılgılan ortaklarından birisi de Carlos serbest bırakma kararı verildiğinde mahkumiyet karari ve serbest mahkeme reisi ile başlıyan cinayetler serisinin devam etmesi sonucu polis ve asker birlikleri alarmına geçti.

Kokain üretildiği belirlenen heryer basılarak, kokain kraliyet bombaları ile konuldu. Tüm ülkede sürdürülen baskılar sonucu yuştırucu ti-

ciyetleri zincirinin herhangi birinde olduğu belirlenen toplam 10,872 kişi tutuklandı. Kolombiya hükümeti tüm konuşulardan da, Amerika da dahil olmak üzere- kokain imalatında kullanılan eter ve aseton gibi maddelerin ticaretini kontrol etmelerini talo etti. Bu arada Kolombiya içinde bu maddelerin toplam 1,5 milyon galon ele geçirildi. Bu miktarda madde ile ise 300 meşih tek kokain imalat etmek mümkün olacaktı. Yuştırucu kurbanı çeşitli politik partilerin- Liberal veya mafyatuzlar- merkezleşen basıyıcı, bombalıyıcı, kan gövdesi götürüyor. Medellin radyo istasyonuna bırakılan yazılı açıklamada şöyle deniyordu: "Hükümet, endüstriyel ve politik ölümlere, bize karşı saldırları geçen gazeteci ve diğ. herkese karşı kesin savaş ilan ediyoruz." Açıklama, "Bizim ailelerimizde saygı gösteremeyenlerin ailelerini biz de saygı göstermeyeceğiz. Yakaçığı, yıkaçığı, tahrip edeceğiz," diye devam ediyordu. Arınan adeta açılmakların gerekçeleri ispat edilmez istemesi-ne radyo istasyonunun hem önünden başlıyan bombalarla ölümler yüzüyor, te-sadiften radyo istasyonunun yakınında bulunan insanlardan başlıyarak çok çok masum insan yaşamını yitirdi.

Kokain Laboratuvarı yapılıyor.
Kolombiya, özellikle Medellin kentli dünyanın kokain ticaretinin merkezli olarak tanınıyor.
Kolombiya hükümeti ise yuştırucu tutuklama ve kokain laboratuvarının yapılışı buna bir son vurmekte kararlı görünüyor.
(Yanda yanan bir laboratuvar görünüyor)
İşin Polis şefi Gomez Padilla'nın sözleri: "Bu gansterleri dünya yüzünden siliceğiz."

Pablo Escobar Gaviria (Baba) Dünyanın kokain ticaretine hakim olan Medellin kentlinin Şefi. 2 milyon dolarlık serveti olduğu tahmin ediliyor.

OKUYUCU POSTASI

Her şey mi değişmiş, yoksa ben mi?

Küçük bir köy...

Ve sanki evleri, bahçeleriyle, etrafındaki duvarlarıyla apayrı bir dünya, bir ada sanki...

Dişarda, kapkara çarşaf- larıyla kadınlar ve şalvarlı, başı açık genç kızlar. Tabii evlendikten sonra onları da sıyahlara bürünecekler.

Köy'e birinci sefer geliyorum. Çok mu açık saçık giyimmişim? Nasıl davransam?

İnsanları gerçekten tanımak istiyorum, sevmek istiyorum.

Ve insanlar beni o kadar sıcak karşılıyorlar ki! Sımsıcak sarılıyorlar. Beraber yürüyor, içiyoruz, yatıyoruz, kalkıyoruz.

Ve tartışıyoruz. Aynı özelemleri, aynı endişeleri yaşıyoruz. Herkes öbürünün ayıplayacağından korkuyormuş meğer. Yavaş yavaş açılıyor. Çünkü, "bu düşüncelerimle yalnızım" mantığı nedeniyle, düşüncelerimiz kilitleniyor, sansürleniyor.

Konuşarak gece yarılarını buluyoruz.

Anneleri güzel yüzlü, belki

Değerli kardeşimiz

Hüsnüye İşin'ın

ölüm haberiniizin dönüşü büyük bir üzüntü ile öğrendik. İşin ailesine, tüm dostlarına, yakınlarına başsağlığı dileriz

Yüksel Çağlar

Ali Çağlar

güzel de değil ama yüz ifadeleri... Çok yakın, çok sıcak ve yalın. Ona çok hayatını sorduğumda, anlatmak zor ama yaşamak mümkün. Kızıyla kıyafetlerimizi değiştiriyoruz. Şalvar giyip, başıma el emeği oyalarla süslenmiş bir yemeni sarıyorum. Köylü kızlara benzeyip benzemediğimi soruyorum. Çok beğeniyor. O şehirliler ben ise köylü kıyafetleri içindeyim. Köyü geziyorum. Kendimi çok rahat hissediyorum. Benim için ayrı bir dünya bu, değişiklik oluyor böyle giyinmek.

Birkaç gün içinde insanları daha iyi tanımaya başlıyorum. Köy çevresi ve hatta kasaba çevresi onlara da çok dar geliyor. Birbirimizi öğreniyor, zenginleşiyoruz.

Gözmeğe gitmeye karar veriyoruz. Girir olsun diye, açık yakalı bir elbise ve başımda yemeniyle, büyük bir arabanın direksiyonuna oturuyorum. Erkekler de arkaya geçiyorlar. Bizi gören insanlar bu paradoks karşısında şaşkın.

Kasabada bir yedek parçacı da oturuyoruz. Patron bir sigarayla söndürüyor, diğerini yakıyor. Marlboro'ya dayanamıyormuş. Canı satıp yapmak istemediğinden, gelen müşterileri geri çevirmeye, her birine uygun birer yalını hemen buluyor. Sigara keyfini bozmamak için geliştirilmiş bir yetenek olsa gerek. Bu arada sadece küçük bir çocuğa satıp yapıyor. Daha doğrusu çocuğun ne kadar parası varsa, istediği parçayı o kadara satıyor. "O çocuğu seviyorum" diyor. "Biliyor musun, ben ANAP'a bile bir paket Marlboro için geçtim. Ama oymu yine SHP'ye verdim. Belediyeye başkanlığında da

adaylığımı koydum amma!" ANAP'la biraz alay ediyor gibi geldi bana.

ANAP'lı ama oyunu SHP'ye veren yedek parçacı, yanındaki bir odacı da müzik odası yapmış. Müzik aletleri almış, biraz uyduruk görünüyorlar ama, enstrüman işte. O odada "müzikseverlerle" çalışmalar yapıyorlarmış. Az sonra köşeden elinde kemanla bir adam çıkıyor. Yedek parçacı, "Bizim köyün delisidir" diyor. Aklima Gir Gir dergisindeki "Deli Ziya" geliyor. O kadar hırpani değil kıyafeti adımın ama, bir gariplik var üstünde. Mıldıranarak yanımızdan geçiyor, odaya giriyor. Az sonra bu kasvetli dükkanın içi keman sesleriyle şenleniyor. Kemanla oyun havası, oynamak geliyor içimden. "Köyün delisi" başladı mı susmazmış. Nota bilmez ama bir kez duyduğu bir melodiye hemen çalabilmiş...

Burası köy mü? Benim büyüdüğüm, sokaklarında koştuğum yer mi? Tanıyamıyorum. Sanki başka bir dünyadayım. Gerçeküstü bir dünya. Ne onlar beni Almanya'dan gelmiş, şımarık bir Avrupalı olarak görüyorlar, ne de ben onları görmek istediğim gibiler. Her şey çok değişmiş, ya da ben mi değiştim?

Açık yakam, yemenili başım, müziksever, ANAP'lı, SHP'ye oy veren yedek parçacı, şimdi her biri bir başka hayal peşinde çocukluk arkadaşlarım, önce beni kütümseyen, sonra araba kullandığımı görünce tavırları değişen delikanlılar, köyümün deli kemancısı, sevgili insanlarım...

İpek Gözül / Hamm

"Türlere istekli bir Azeri" mektubu

Türlere istekli bir Azeri selam!

Size şu mektubu yazan 18 yaşlı bir gençdir. Milliyetçe Azeri Türküyüm. Ben Azerbaycan'da Bakü kentinde yaşıyorum. Kiev şehrinde ise tehsil alıyorum. Kiev'de olarken ben sizin gazetesinin ikisini okudum. Gazete benim çok hoşuma gitti. Ancak onda ben sizin gazetesinin adresini götürebildim. Sonra Bakü'ye gayıttım ve Bakü'de, yabancı ülkelere yaşayan Azerilerle Azerbaycan kültür alakaları cemiyetinin, yeni "Veten" cemiyetinin, sizin "Türkiye Postası'nın 161. ci sayısını götdürdüm. Son noktasına kadar okudum.

1988. ci yılda ben bir Rus dergisinde Federal Almanya'da yaşayan Türlere karşı Almanların etirazını okudum. Ve 26 yaşlı bir gençin öldürülmesini de okudum. Sevimli Almanya Türleri, ben biliyorum ki, Almanya'da Azeriler de var. Onlarla el ele tutul, size karşı çevilen yad küvelere karşı dayanın. Karib memleketde birlikte yaşamak lazımdır.

Ben "Türkiye Postası'nın SSCB'deki daimi okuyucusu olmak istiyorum. Türkiye Postası'nda 161. ci sayıya, en çok hoşuma giden yazı, İşyar Sönmez'in "Gözünü yum yatağa gir" yazısıdır. Federal Almanya'da yaşayan bir Türk kadını Pembe Durmuş'un

başına gelen bu ehlalatlara beni çok kederlendirirdi. Genç Nihal'in ve ondan küçük olan üç kardeşinin talebine acıyorum. Aynı yazını ben arkadaşlarım arasında okudum. Köy anne-

bir şey hoşuma gitti. O da odur ki, siz kendi gazetesinde Türk edebiyatına az yer veriyorsunuz. Ben çok çok istiyorum ki, Türkiye Postası'nın daimi abonecisi olum. Sizin gazeteye abone yazılmak için zorlanıyorum. Çünkü bende FAC parası yoktur.

Ben sizden rica ediyorum, benim şu kısaca mektubumu kendi gazetesinin sayfalarına da yayınladığınız. Federal Almanya'da yaşayan Türk kim istiyorsa, benim everime FAC parası versin. "Türkiye Postası" Abone servisine, (Bir yıllık abone için) Eğer kim bu işi parsa bene bir mektub yazsın. Ben aynı kişi ile, (Kız, oğlan farketmez) çok iyi arkadaşlık yaparım. Ben bir fotoğrafı da size gönderiyorum. Eğer kem benimle arkadaş olmak istiyorsa, bu adrese mektublarını gönderinler. Hepsini memnuniyetle kabul ederim. Benim sesime ses verseniz kendimi dünyanın en hoşbeht bir adamı gibi hissederim.

Bu kadar. Odlar yurdu, Azerbaycan'dan sizlere, Türk kardeşlerimiz selamlar ediniz.

Adresim böyledir:

Garasov Zaur,
Ulissa Metallistov-3,
O.No:7, Kolikata 421
UDSSR, Kiev-252057

Yazı Kurulunun notu:
Mektup adına uygun olarak dizilmiştir

Türkiye Postası'nda benim

Cezavierinde politik nedenlerle yatanları unutmak! İ.H.D.

Göçe zorlanan insanlarımız

Gazetemiz otime geçtiğinde bir solukta okudum.

Gazetesinin "İçimden birin" köşesindeki bir ailecin dramını okudum. Yaşayan kendi insanımız. Üstelik de kendi ülkesinde. Bu köşeyi okuduktan sonra içimde size yazma duygusu doğdu. Sizlerden iki şey rica ediyordum. Birincisi mülteciler, ikincisi de yayınlarnız hakkında.

Bilirsinizünz ülkemizde 1980'den bu yana yurdışında hızlı bir göç akını başlamış. An fazla akin da Almanya'ya. Kapılar açılınca, milyonlarca insanımız, gidebilmeleri ülkelerine giderler. Ama kurtuluş bu değil baki ki.

Ama ülkemiz kendi insanını adeta önce zorluyor. Ruşaya

seleler, üst üste aileler ve beraber yaşamaları problemleri. Bu konuyu uzatmak istemiyorum. Ama sizlerden istediğim, yayınlarnızda mültecilere yol gösteren yazılar yazmalarını istiyorum... Demokrat argümler, mültecilerle daha aktif ilişki kurmalı, yardımcı olmalı.

Gazetesinde çeşitli ülke haberleri var ama özellikle sosyalist ülkelerdeki durumları daha net açıklarsanız iyi olur.

Örneğin DDR, Polonya, Bulgaristan gibi. Gerçekten de oralar da neler oluyor? Bu ülkelerde, sosyalistliğe yakışmayan hareketler beni üzüyor. Bu ülkelere ilişkin gerçeklerle ilgili çalışmalarınız var mı?

Gazeteye bir de şir köşesi ekleseniz, göçer şilleri yayınlarsanız, amatör yazı ünlü olabilir bunlar... Çalışmalarınızda başımlar dilediğiyle.

H. Sevgili / Offenbourg

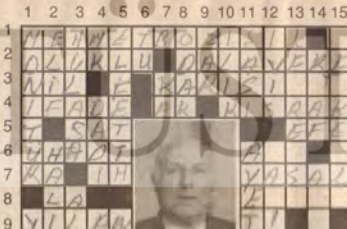
Prof. Dr. Korkut Boratav Essen'de

Prof. Dr. Korkut Boratav, 23 Eylül 1989 Cumartesi günü saat 18.00'de, Essen'de Türkischen Zentrum, Friedrich Ebertstr. 37'de "Avrupa Topluluğu ve Türkiye" konulu bir konferans veriyor.

ARMAĞANLI BULMACA

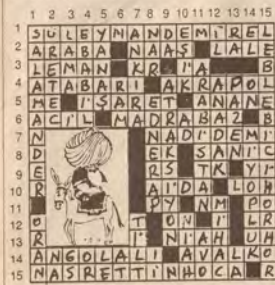
SOLDAN SAĞA:

1) Yakında Türkiye'ye döneceği açıklanan, ortada resmini gördüğünüz Türkiye'li komünist. 2) Bir mukavva türü; Yalan dolanda, gizlice görülen kötü iş. 3) Afrika'nın en uzun nehr; Düzen içinde olmayan. 4) mahkemede, poliste verilen; Beyaz; Dişi at. 5) Tersi, içine sıvı konulan yuvarak metal kap; Ege bölgesinde yaygırları verilen ad. 6) Tersi, ABD'de bir eyalet; Tersi Türkiye'nin yeraltı zenginliklerini araştırarak devlet kuruluşunun kısa adı. 7) Bir eski Mısır tanrısı; Deveyi çoktirmek için söylenir, Legal. 8) Tersi bir emir; Tersi, fena sayılmaz. 9) Pek sevinçli olmayan bir hayvan; Belhri bir borazan sesi. 10) Tersi, hiç de tatlı olmayan; Mektup; İçinde yabancı canlılar bulunduran kirez, et gibi yiyecek maddelerine demir. 11) Bir erkek ismi; Ulus. 12) Tersi et yemeyen hayvanların yedikleri bitkilerin genel adı; Bayan sekreter; Tersi, gümüş parslıklı, demir sertliğinde bir metal adı. 13) Belli olamayacak kadar yavaş akan su; Dışsal. 14) Hollanda havayollarının kuruluşunu adı; Tersi neşretili; Tersi, şaşırtıcı, çabuk. 15) Tersi...

Yakında Türkiye'ye önceki açıklanan, ortada resmini görülmüş Türkiye'li komünist. 2) Bir mukavva türü; Yalan dolan, gizlice görülme kütü iş. 3) Afrika'nın en uzun nehr; Düzen içinde olmayan. 4) mahkemede, poliste verilen; Beyaz; Dişi ar. 5) Ters, içine sıvı konulan yuvarakı metal kap; Ege bölgesinde yığıtlara verilen ad. 6) Ters, ABD'de bir eyalet; Ters Türkiye'nin yeraltı zenginliklerini araştırın devlet kuruluşunun kısa adı; 7) Bir eski Mısır tanrısı; Deveyi çoktirmek için söylenir; Legal. 8) Ters bir emir; Ters, fena sayılmaz. 9) Pek sevilmeyen bir hayvan; Belirli bir borazan sesi. 10) Ters, hiç de tatlı olmayan; Meklep; İçinde yabancı canlılar bulunduran kiraz, et gibi yiyecek maddelerine denir. 11) Bir erkek ismi; Ulus. 12) Ters et yemeyen hayvanların yedikleri bitkinin genel adı; Bayan sekreter; Ters, gümüş parlaklığında, demir sertliğinde bir metal. 13) Belli olmayacak kadar yavaş akan su; Dışsal. 14) Hollanda havayollarının kısaltılmış adı; Ters, gerçeklik; Ters, deride çıkar. 15) Ters sebze ve etle hazırlanan bir yemek türü; Bazıları birşey anlamayınca böyle bir ses çıkarır.

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ:

Çözümünü yanda gördüğümüz bulmacamıza yine hataların bulunması nedeniyle okurlarımızdan bir kez daha özür diliyoruz. Bizden kaynaklanan bu hatadan dolayı da hiç bir okurumuz doğru çözümü bulamadı.

YUKARIDAN AŞAĞI:

1) Bilgisayar vb. aygıtların ekranına verilen ad; Dikilecek duruma gelmiş. 2) Arap alfabesinin ilk harfi; İstanbul'da Haliç kıyısında bir semt. 3) Eski dilde özet; Yabancı bir erkek adı; Ters, soru eki. 4) Ters, bir mesele ölçüsünün kısaltılmışı; Başkasının çocuklarına bakar; US anlamına gelen kelime eskiden böyle söylenirdi. 5) FKO'nun içindeki en büyük örgütün adı; Onuz müzik pek olmaz; Türk yetkenlerini tanıtmaya yarayan uluslararası işaret. 6) Yazıklar olsun anlamında böyle de denir; Ters, körpe olmayan. 7) Ters, beyaz; Ud çalan; Ters, be yaz. 8) Mhrak; Sakınca, engel. 9) Bazi iç organları ve bükileli saran incik tabaka; Koyunlar böyle bağırlar; Kurçatovum'un kısaltılmışı. 10) Soğukla sıcak aras; İgi eki; Olgun olmayan. 11) Gözleri paralel göremeyen; İrand'a dinsel bir paye. 12) Ters, mayi; Tecimenler. 13) Eksiimtrak, bükümsüz; Bir Meksika içkisi. 14) Çıkması Türkiye'deki tüm demokrat, burjuvazist olanları yakından ilgilendiriyor; Bayıltıcının kargısı bir etkisi olan. 15) Motorsuz teknelerin önemli bir kısmı bu kategoriye girer; Ters, hasatta biçilen.

güsteriyor. Şimdi her şeyi birer adım olarak düşünür. Birinci mütecekkül, ikincisi de yayınlarımız hakkındadır. Bilirsiniz, ülkemizde 1980'den bu yana yurtdışına hızlı bir göç akını başlamış. An fazla akan da Almanya'da. Kapıları açıldı, milyonlarca insanımız, gidebilenleri ülkelerine giderler. Ama kurtuluş bu değil tabii ki. Ama ülkemiz kendi insanını adeta göçe zorluyor. Buraya gelen insanların hiç biri sebep-siz gelmemiş. Sebep ekonomik de olsa. Ben de mütecekkül. 8 aydır ailemle birlikte buradayım. Üstelik 10 yıllık devlet işimden de olmak zorunda kalarak, evimi, dost ve akrabalarımı ve mücadelemi bırakarak. Devlet bizi öylesine mecbur bırakıyor ki, öylesine bir acımazlık ve anti demokratik kurallar var ki. Dayanılmazsın dayan. Bir kişiliğin bir kamu kuruluşunda çalışıyordum. Mühendislerin bile imkanı olsa, makamlarını bırakıp itica ederler. Buraya geldik, günden beri, hergün bir kaos yaşıyoruz. Aynı Fatma hanımın anlattıkları gibi. Biraz nefret, biraz gıyaz. Konuştuğum arkadaşlarımın çoğu aynı durumda. Depresyon ve psikolojik bunalımlar, kendi kaderine terk edilmiş kim-

Prof. Dr. Korkut Boratav Essen'de

Prof. Dr. Korkut Boratav, 23 Eylül 1989 Cumartesi günü saat 18.00'de, Essen'de Türkischen Zentrum, Friedrich Ebertstr. 37'de "Avrupa Topluluğu ve Türkiye" konulu bir konferans veriyor.

NİHAH BEHRAM'LA SÖYLEŞİ

Herrenberg İşçi Derneği'nde 17 Eylül 1989 günü, saat 13.00'de Nihat Behram'la "Kültür üzerine" bir sohbet toplantısı düzenleniyor.

Adres:
Herrenberg İşçi Derneği
Marienstr. 21, 7033
Herrenberg

GÜNDOĞAN GÖRSEV'LE TOPLANTI

Ludwigshafen'de, 10 Eylül 1989 günü, saat 13'de Gündoğan Görsev'e, barış, kültür sorunları üzerine bir toplantı yapılacaktır.

Toplantının yeri:
Ludwigshafen Halkevi,
Rohrlachstr.117

SAZ- MEY- ZURNA VE NOTA KURSALARI

Hamdi Tanses, 15-20 yaş arasındaki gençlere Duisburg'da 4 Eylül ve 11 Aralık tarihleri arasında kurs veriyor. Saat 19.30- 21.00 arasında devam edecek kurslar Internationales Zentrum, Niederstr. 5 adresinde; Kurs ücretleri için 5 DM.

ELELE ÇOCUK KURSU OLUSTURULUYOR

8-12 yaş grubundaki çocukların oluğunluğuna bir koro Marienstr. 16'da hazırlıklarına başladı. Hamdi Tanses tarafından geliştirilen çocuklara her Perşembe saat 15.00-17.00 arasında blok flüt, melodika, saz ve nota kursları veriliyor.

Kurslar 7 Eylül tarihinde başlıyor.

Türkiye Postası Abone Fişi

Adı-Soyadı:
Adresi:
Ülkesi:

Abone ücretini **Verenigung für Völkerverständigung und Solidarität**, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00, **Sparkasse Duisburg-Kaisersberg** hesabına yalnızca bu abone fişi ile birlikte havalı mektubunuz **Türkiye Postası Abone Servisi**, Kardinal Galenstr.31, 4100 Duisburg 1 adresine postalayınız.

Bu abone siparişini 10 gün içinde (posta damgası geçerlidir) yazılı olarak başvurarak iptal edebilirsiniz.

Tarih imza

Für Bundesrepublik (Federal Almanya için) ABBUCHUNGSVOLLMACHT (Kontodan çekim vekaletnamesi)

Ich ermächtige Sie hiermit -widerruflich- die TÜRKİYE POSTASI-Abonnementgebühren von meinem Konto einzuziehen
(Sizlere bu imzama -her an geri alabilmek üzere- TÜRKİYE POSTASI'nın abone ücretini kontodan çekme hakkını veriyorum.)

Beginn ab: (Başlangıç tarihi)
Name, Vorname: (Soyadı, Adı)
Straße, PLZ, Ort: (Adresi)

Mein Bank/Postcheckkonto bei: (in: Bankamızın postahanesinin adı / yeri)
Konto-Nr. (Hesap numarası)
Bankleitzahl: (Banka numarası)

ABONE BEDELİ:
(6 Aylık) FAÇ: 30 DM - Belçika: 600 BF - Danimarka: 120 Km - Fransa: 90 FF - İngiltere 9 £ - Hollanda: 35 G - İsveç: 35 Kr.
(1 Yıllık) FAÇ: 60 DM - Belçika: 1200 BF - Danimarka: 240 Km - Fransa: 180 FF - İngiltere: 18 £ - Hollanda: 70 G - İsveç: 70 Kr. -

Abbuchungsmodus: (Kontodan çekme yöntemi)
-jährlich -jährlich
-halbjährlich-6 aylık

Datum: (Tarih)
Unterschrift:
(imza)

Türkiye Postası: 15 günde bir çıkar Herausgeber: Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität e.V., Moltkestr. 45, 4100 Duisburg 1. Name des verantwortlichen Vereinsvorsitzenden: D.Yenen, Anschrift der Redaktion: 4100 Duisburg 1, Kardinal Galenstr.31, Tel: (0203) 340397, Druck: Druckhaus WAZ GmbH & Co. Betriebs KG - 4300 Essen 1, Banks Hoesler: Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00 Sparkasse Duisburg-Kaisersberg, Temstli Tel: İsviçre: 021-335691, Hol.: 070-890336, Ing.: 01-8816514, Dan.: 02-544262, İsveç: 08-7401941.

Yaşantımızdaki "Davetsiz Misafir": KOMPÜTER!..

2

Ya bu deveyi güdeceğiz... Ya da..

Bu yazının ilk bölümünde özetle; kompüterin gündelik yaşamımıza çoktan girmiş olduğunu, her teknik gelişme gibi "kullanılış amacına göre" zararlı ve yararlı olabileceğini vurgulamış ve şu sözlerle bağlamıştık: "...hele dünyanın değiştirilebilirliğine inanır ve bunu gerekli görenler için, teknik gelişmeyi izlemek, anlamak ve kullanmak, kaçınılmaz bir görüv..." Bu yazıda ise, artık elimizin altına kadar gelen "Ev kompüteri" neden söz etmek, ne gibi işlerde ve nasıl yararlanabileceğimizi özetlemek istiyorum. "Kompüter ile çocuklarımızın ilişkisi," üçüncü ve ayrı bir yazı konusu olacak..

ÇABUK BÜYÜYEN CANAVAR

Kompüter, sanıldığından da hızlı büyüdü. Daha doğrusu, insan doğasının tersine, akci büyüdüğü boyu küçüldü.. 60'lı yıllarda koskoca salonlara zor sığdırılabilen dev araçların satılır süren işlemlerini, bugün yaklaşık 1 metre yüksekliğinde, 25 cm. eninde ve 10-15 cm. derinliğinde bir araç, 50-55 dakikada hallediyor. Bu hızlı gelişme, eskiden birbirden çok uzak olan sahaları "Profesyonel - Amatör kullanım alanları" neredeyse hiçi geçirdi. Başlangıcında ancak zengin çocukların pahalı eğlencesi gibi

Hazırlayan ve kompüterle çizen:
Şanar Yurdatapın

yan ninerimizle hepimiz alay etmek mi?

"EV KOMPÜTERİ" NELER YAPABİLİYOR?

Türkiye'den gelirken yanımda getirdiğim telefon-adres defterini "İbretlik" olarak hala saklım. Fihristli bir defterdi büyükük. Üstelik gelecekteki değişiklikleri de hesaba katarak, çoğunlukla kurşun kalemle doldurmuş ve adlar arasına -gene gelecekteki ekleri hesaba katıp- boşluklar bırakmışım... **HEPSİ BOŞUNAL.** Kimi gün aceleyle tükenmiş kalem kullanmışım, tabii silenmişim sonra. Kimi harte de o kadar çok "umutmadık ek" girmiş ki araya, benim önceden ayırdığım yer yetmemiş. Alfabetik sıra altüst olmuş. Her yıl yeni bir defter alır, geçen yılı temize çekerdim, bir haftamı alırdı.. Şimdi tartın bakalım kendinizi, ad-res- telefon defteriniz ne haldedir? Sizden başkası bu defterde aradığını bulabilir mi?

"Ev Kompüterile" şu ana işlemleri çözmemiz mümkün: **1-ADRES- TELEFON DEFTERİNİZ:** Öyle kullanışlı bir defter olur ki, vereceğiniz bilgileri yapılacak değişiklikler ne sayfaları pisletrir, ne de sırala-

karıta olsa, bütün kayıtları baştan sona taramanız gerekirdi. Kompüterde öyle değil "ARAMA" işleme geçip şu bilgileri vermeniz yeter:

Adı: Mehmet, Şehir: Ankara, Mesleği: Avukat.

Ve emir: ARAMA... Kompüter, bir saniye sonra, Ankara'da oturan kaç tane avukat Mehmet varsa, kartlarını sıra ile ekranına getirir! "Bu arada bir daha hatırlatmak isterim: Ona ne bilgi vermişseniz onu getirir! Ekranına, Doğruşa doğru yanlışla yazılır."

2- DAKTİLONUZ, YAZI DOSYALARINIZ: Hem öyle yetenekli bir daktilo ki, hiçbir bant veya sıvı kullanmadık, -yani kağıdı hiç pis etmeden- istediğiniz her değişikliği yapabilirsiniz yazılarcınızda. Yazı bitince de bir diskete kaydeder, ömür boyu saklarsınız. (Yüzlerce sayfalık yazı, 10 X 10 cm. lik ve 2-3 DM'lik bir diskete sığar). Cihazınız istediği an bu yazıyı tekrar ekrana getirir, içinden satırları, bölümleri, hatta sayfaları çıkarır veya ekler veya değişiklikler yapabilirsiniz. Yazı yazarken istediğiniz klavyeye kullanabilirsiniz. (İsterseniz Q.W.E. diye başlayan entarsyonal klavyeyi, ister Türkiye'den aldığınız F. G. G. diye başlayan Vebti' Koç klavyesini; veya kendi keşfiniz olan bir başkasını. Yi bir yazı programı kullanıyorsanız, **AYNI ANDA** birkaç değişik harf karakterini kullanmanız dert değildir. Hem de birinin *italiğini* veya *ge-nişini* veya *büyüğünü* veya *kalın* veya *tombullunu* veya *altı çizilmesini*: Hatta bunların karışımını, *hem gölgeli, hem de ırlıklı*..)

3-SERİ MEKTUPLAR: Yukarıdaki iki işi birleştirmek de mümkün. Mesela, adres defterinizden -artık onun adı Defter değil Datei- seçtiğiniz bir dizi adrese, aynı yazı -diyeelim ki aynı yeni yi kullanması- yollanabilir. Tabii her yazının başında

me günlerini, eş dostun doğum günlerini; kısacası "bir sekreter tutsanız size hatırlatması gereken herşeyi", **EN BAŞTA BİR KEZ YORULUP** kompüterinize öğretebilirsiniz. Ondan sonrası yapacağınız iş basit! Sabah kalktığınızda soracaksınız: Bugün -bu hafta, bu ay- neler yapmam gerekiyor?

"Son uyarı: Ne vererseniz onu alırsınız, kompüter büyüdü değildir!.."

5- OYUNLAR: Hemen aklınıza "Bip-bip" yapan oyun satırları gelip telleriniz diken diken olmasın. Kompüter, sizinle -yaşınıza ve yeteneğinize göre- çok değişik oyunlar oynatabilir. Küçük çocuklarınızla "MEMORY" de oynayabilirsiniz, tek başınıza, -Makineye karşı SAT-RANÇ veya BRİÇ del (Müzik, resim ve Ders-oyunları konularını bir sonraki yazıda, -Kompüter ve Çocuklarımız- konusu içinde inceleyeceğiz.

Örneklere çoğaltmak kolay, ama buraya bir virgül koymak istiyorum. Çünkü, birkaç yıldan bu yana bu konuyu tartıştığım dostlarımda ortak bir korku vardır:

ACABA BEN KULLANILIR MIYIM ?..

İnanın, bu konuda **EN BÜYÜK DÜŞMANIMIZ : KENDİMİZ!**.. Sanki kompüter kullanmaya kalktığınız anda bizi koskoca bir stadyumun ortasına oturtacaklar, tribünleri binlerce kompüter kullanan genç dolduracak. Biz tuşlara acemi acemi bastıkça, onlar her birikte güleüp alay edecekler!.. Kendimi dışladığım sanmayım. Bir büyük aletleri dükkanında ilk kez bir kompüter programıyla karşılaştığımda ben de aynı panikle kapıldım.

Ufacık çocukları makinaları pıtır pıtır kullandık beni yerin dibine sokuyorlardı aşıklıydı güdündün.. Ama korkunun acele faydası yok! Ya bu deveyi güdeceğiz... ya da... **BU DEVEYİ GÜDECEĞİZ!**

Ya çocuklarımız? Bu soruyu da gelecek yazıda

Geleceğin projesini hazırlamaya soyunanların dikkatine:

RAPOR

Bir planınız var mı?

Talat ULUSOY

Lütfen aşağıda boş bırakılmış yerleri doldurunuz. Siyasal verileri, madde türlerini ve gerekli gördüğünüz her yerli yavru çevrenizin gerçeklere uygun olarak değiştiriniz. Biraz yorgunluğuna katlanarak çevrede yasaların ve uzmanların görüşlerini de ekleyebilirsiniz çok iyi olur. Böylece aşağıda sunulan "rapor"dan yararlanarak özün bir "çevre raporu" elde etmiş olacaksınız. Bunu lütfen Türkiye Postası'na göndermişsiniz?

İlgilere ve ilgisizlere:

Ekolojik durumun kötüleştiği konusunda uzun zamandır çeşitli şikayetler aldığımız... bölgesinde yaptığımız inceleminin dokümanını aşağıda sunuyoruz:

AKGK (Adigeçen Kimyasal Gaz Kompleksi) sondaj ve tahliye kuyuları, boru hatları ve gaz işleme tesislerini içeren büyük bir kuruluştur. AKGK... kentine elli kilometre uzaklıkta, su kıyısında yer alıyor. Kuyulardan çıkanları ham gaz işlenerek doğal gaz, benzin ve dizel elde ediyor. Ayrıca artık olarak kalan bol miktarda kökürüt yapıp gübre hammaddesi olarak gübre fabrikalarına gönderiliyor.

Kuyulardan çıkarılan gaz yüzde 25-30 oranında, sınırlı felç edici etkisi olan kökürüksit gazı içeriyor. Geçen yılın ilk ayında AKGK'nın yanbaşında-birlik yerleşim merkezinde

edemedik. Caddelere alarm sirenleri ve hoparlörler kurulmuş. Çocuklar da dahil çevrede oturanların tümü alarm durumunda kullanılmak üzere gaz maskesi taşımak zorunda. AKGK çevresinde her an harekete hazır 200 otobüs, büyük gaz kaçağı olduğunda çevrede oturanları uzaklaştırmak için bekliyor. Bütün bu önlemler burası "olağanüstü denetim bölgesi" ilan edildiği için alınmış. AKGK çevresindeki sekiz kilometrelik yayılma alanı içinde on bin kişi yaşıyor ve bunların üç bini çocuk.

Yapılan hesaplara göre geçen yıl AKGK tarafından atmosfere salınan zehirli kimyasal madde miktarı 1 022 000 (bir milyon yirmi iki bin) ton. Bu miktar bu yılın ilk ayında 734 000 (yedi yüz otuz dört bin) ton olarak saptanmış. Geçen yılın atmosfere salınan miktar planda öngörülen on kat fazla. Yine bu yılın ilk ayı içinde AKGK bitişindeki... yerleşiminde yapılan ölçümler, havada yoğunlaşan hidroflüorürün kabul edilebilirlik sınırının 143 kez aşıldığını gösteriyor.

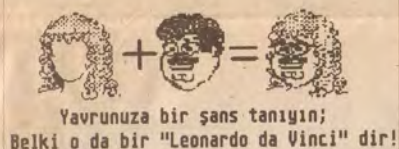
Her çocuk gibi, buralı çocuklar da her sabah okula gidiyor. Ama, buralarda çocuk kullanımı deyime, aşırı "çirlik yururtma" kodladıkları gecenin sabahında en azından on çocukları bir okula gidiyor. Gaz, ağrısı, uyku hali, yorgunluk, soğuk algınlığı, öksürük ve adele kesilmesi en sık rastlanan şikayetler.

Kissadan hisse Yukarıda "rapor" adını ver-

AKGK'nden yirmi kilometre uzakta bulunan... kentindeki durumu sanırım kentlilerin çoğundan duyduğumuz şu sözler açıkça anlatıyor: "Öyle anlar oluyor ki, odanızın içinden bir otomobil geçmişcesine bir koku duyuyorsunuz!" AKGK'nın kuruluşundan sonra bu kentte de çocuk hastalıklarında artış gözleniyor. Allerji, solunum güçlüğü, adale kramp-ları, bronşit ve zatürre sık rastlanan vakalar. Derslerde uyuma buralarda da görülüyor. Geçen yaz kent yakınındaki... köyünde 30 çocuk, ... köyünde de 5 çocuk birden, 18 Haziran günü aniden hastalanıyor ve bunlardan biri ölüyor. Hastahane koda teşhis şöyle: Lenf bezlerinde bir virüsten ötürü ciddi solunum güçlüğü. Geçen yıl birdenbire patlak veren bu bulgucu hastalığın esas nedeni AKGK'nın zehirli atık gazları olamaz mı?

Kentteki doktorlar AKGK çalışmaya başladıktan sonra hamile kadınlarda düşük oranının çok arttığını ve sebebini anlayamadıklarından söz ediyorlar. Tenleri yeşile çalar bir rengine dönen hamile kadınların yüzde 25-30'unda rahim suyu kaybiyla birlikte düşük oluyor. Bütün bunların nedenlerini tam olarak ortaya koyabilecek iş uzmanlarına yürütülecek bilimsel araştırmalar gerekiyor.

Kissadan hisse Yukarıda "rapor" adını ver-

Yavrunuza bir şans tanıyın; Belki o da bir "Leonardo da Vinci" dir!

görünen "Kişisel Kompüter", artık "Ev Kompüter" oldu. Bu

may bozar. Üstelik bir defterde, ne de kart sisteminde ol-

